

SATAKUNNAN AMMATTIKORKEAKOULU

Inkeri Penttinen
Johanna Saari

”En aatellu ol narkkari loppuikää, koska ei siin oo järkee...”
SATAKUNNAN VANKILAN VANKIEN AJATUKSIA JA KOKEMUK-
SIA PÄIHTEISTÄ, NIIDEN KÄYTÖSTÄ JA PÄIHDEHOIDOISTA

Sosiaali- ja terveysala Harjavalta
2007

”En aatellu ol narkkari loppuikää, koska ei siin oo järkee...” –SATAKUNNAN VANKILAN VANKIEN AJATUKSIA JA KOKEMUKSIA PÄIHTEISTÄ, NIIDEN KÄYTÖSTÄ JA PÄIHDEHOIDOISTA

Penttinen, Inkeri & Saari, Johanna

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala Harjavalta

Hoitotyön koulutusohjelma

Sosiaalialan koulutusohjelma

Syyskuu 2007

Ohjaajat: TtM Hannula Erja

YM Sirén Anja

YKL: 33.58

Sivumäärä: 35

Asiasanat: päihdetyö, päihteet, vangit

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata Satakunnan vankilassa olevien vankien ajatuksia ja kokemuksia päihteistä, niiden käytöstä ja päihdehoidoista. Tavoitteena oli myös saada Satakunnan vankilalle uutta tietoa vankien mielipiteistä koskien vankilan omaa päihdehoitoa.

Tutkimukselle luotiin pohjaa teoriaosuudella, joka tapahtui alan kirjallisuutta ja aikaisempia tutkimuksia apuna käyttäen. Tutkielman teoreettisessa osuudessa käsiteltiin päihteitä ja päihdehoitoja sekä vankilassa että vankilan ulkopuolella. Teoreettisessa osuudessa käsiteltiin myös vankien mielipiteitä käsitteleviä aikaisempia tutkimuksia.

Tutkimus on kvalitatiivinen ja se toteutettiin teemahaastatteluna Satakunnan vankilassa. Tutkimukseen osallistui kuusi vankia. Kerätty aineisto analysoitiin ja tulkittiin induktiivisella sisällön analyysillä.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että haastateltavien taustat olivat samankaltaisia. Haastateltavilla oli runsaasti kokemuksia erilaisista päihdehoidoista jo ennen tämän hetkistä tuomiota. Satakunnan vankilan päihdehoidoista esiin nousi vahvimmin erityisohjaajan kanssa keskusteleminen, joka koettiin erittäin hedelmälliseksi. Vapautumisen jälkeisistä päihdehoitomahdollisuuksista haastatellut kokivat saaneensa hyvin tietoa.

Tutkimuksesta nousi esiin myös ajatuksia päihteitä käyttävistä ystävistä, läheisten vaikutuksista päihdeongelmaan ja päihteiden esiintymisestä vankilassa. Lisäksi haastatellut kertoivat mielipiteitään yleisesti päihdetyöstä ja pohtivat tuomion vaikutuksia päihdeajatteluun.

"I don't wanna be junkie for the rest of my life because it doesn't make sense..." –THE
THOUGHTS AND EXPERIENCES ABOUT INTOXICANTS, THEIR USE AND IN-
TOXICANT ABUSER WELFARE OF THE PRISONERS IN SATAKUNTA
VANKILA -PRISON

Penttinen, Inkeri & Saari, Johanna
Satakunta University of Applied Sciences
Unit of Social Service and Health Care, Harjavalta
Nursing Program
The Programme of Social Services
September 2007
Tutors: TtM Hannula Erja
 YM Sirén Anja
YKL: 33.58
Number of pages: 35

Key words: prisoners, intoxicant, intoxicant abuser welfare

The objective of this thesis was to describe the thoughts and experiences about intoxicants, their use and intoxicant abuser welfare of the prisoners in Satakunnan vankila –prison. The aim was also to collect new information for the Satakunnan vankila –prison about the opinions of the prisoners considering the prison's own intoxicant abuser welfare.

The base for the research was created with a theory part, which occurred by taking advantage of literature of the domain and earlier researches. In the theoretical part of the thesis, intoxicants and intoxicant abuser welfares were dealt with inside the prison and outside the prison. Also earlier theses, considering the opinions of the prisoners, were dealt with in the theoretical part.

The research is qualitative and it was executed as a thematic interview in Satakunnan vankila –prison. Six prisoners took part in the research. The gathered data was analyzed and interpreted with inductive content analysis.

The results of the research indicated that the backgrounds of the interviewees were similar. The interviewees had plenty of experience about different intoxicant abuser welfares already before their current conviction. The most strongly, from the Satakunnan vankila –prison intoxicant abuser welfare, was risen the discussions, which were experienced very fruitful, with the special counsellor. The interviewees experienced that they were well informed about the opportunities of intoxicant abuser welfare after their release from the prison.

Also thoughts about friends using intoxicants, effects of relatives to the intoxicant abuse, and the occurrence of intoxicants in the prison, were risen from the research. In addition, the interviewees expressed their opinions in general about intoxicant abuse welfare and considered the effects of conviction to the thoughts about intoxicants.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	PÄIHTEET JA NIIDEN KÄYTÖSTÄ AIHEUTUVAT HAITAT	6
3	PÄIHDEHOITO.....	8
4	PÄIHDEHOITO VANKILASSA	10
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	14
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
	6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruumenetelmä.....	15
	6.2 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä.....	16
	6.3 Aineiston analyysimenetelmä	17
	6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	18
7	TUTKIMUSTULOKSET	20
	7.1 Päihteiden käytön historia	20
	7.2 Päihteiden käytön syyt	21
	7.3 Rikosten päihdeyhteydet	22
	7.4 Tuomittujen mielipiteitä päihdeongelmastaan	22
	7.5 Tuomittujen ajatuksia aikaisempien tuomioiden aikaisista päihdehoidoista	23
	7.6 Tuomittujen ajatuksia aikaisemmista siviilipäihdehoidoista	23
	7.7 Tuomittujen mielipiteet Satakunnan vankilan päihdetyöstä	25
	7.8 Tuomittujen ajatuksia päihteiden käytöstä vapautumisen jälkeen	26
	7.9 Tuomittujen ajatuksia vapautumisen jälkeisistä päihdehoidoista	26
	7.10 Tuomittujen ajatuksia yhteyksistä päihteitä käyttäviin ystäviin	27
	7.11 Läheisten vaikutukset päihdeongelmaan.....	28
	7.12 Päihteet vankilassa	29
	7.13 Tuomion vaikutus ajatuksiin päihteistä.....	29
	7.14 Yleisiä mielipiteitä päihdetyöstä	30
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	31
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Päihteiden käyttö ja päihdeongelmat ovat yleisiä vankien keskuudessa. Vangeista 16,1 % oli vuoden 2005 lopussa puhtaasti huumausainerikoksesta istumassa. (Muiluvuori 2006, 2.) Kuitenkin iso osa tuomioista tulee rikoksista, jotka on tehty päihteiden alaisuudessa tai päihteiden käytön rahoittamiseksi. Silti vankien omia mielipiteitä päihteiden vaikutuksen alaisena tehdyistä rikoksista, päihteiden käytöstä tai päihdehoidoista ei ole tutkittu riittävästi.

Suomessa on monipuolinen päihdehoitoverkosto ja näin ollen myös vankiloissa on olemassa lukuisia erilaisia päihdehoito-malleja. Tutkimuksessa kartoitettiin vankien mielipiteitä heille vankeuden aikana tarjotuista päihdehoidon vaihtoehtoista ja aikaisemmista siviilipäihdehoidoista. Halusimme myös saada tietoa siitä, mitä vangit ajattelevat omasta päihteiden käytöstään. Lisäksi olimme kiinnostuneita vankien ajatuksista koskien tulevaisuuden päihteiden käyttöään sekä mahdollisia tulevaisuuden siviilipäihdehoitoja.

Tutkimuksemme lähti liikkeelle omasta mielenkiinnostamme. Aihetta on tutkittu melko vähän, siksi koemme tutkimuksemme olevan hyvinkin ajankohtainen ja tarpeellinen. Aiheen vähäinen aiempi tutkiminen myös lisäsi mielenkiintoamme. Tavoitteena oli tuottaa lisää tietoa aiheesta, etenkin Satakunnan vankilan työntekijöille.

Tutkimus on toteutettu teemahaastattelun avulla ja tutkimustulokset on analysoitu induktiivisella sisällönanalyysimenetelmällä. Haastateltavat olivat eri-ikäisiä ja erilaisista taustoista lähtöisin olevia avolaitosvankeja. Haastateltavien vähäinen lukumäärä johtuu siitä, että tutkimuksella ei haeta yleistettävissä olevaa tietoa, vaan yksittäisten henkilöiden kokemuksia.

2 PÄIHTEET JA NIIDEN KÄYTÖSTÄ AIHEUTUVAT HAITAT

Päihhteitä ovat yleisesti huumausainelainsäädännössä mainitut huumeet, alkoholi ja muut päihdyttävässä tarkoituksessa käytetyt aineet, kuten tietyt liuottimet, liimat ja lakat. Eri-
laiset lääkkeet, esimerkiksi unilääkkeet ja rauhoittavat. (Irti huumeista ry, Keskusrikos-
poliisi, Opetushallitus & Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliitto 1997, 6.) Tutkimuk-
sessa laskemme päihhteiksi huumausaineet, alkoholin ja erilaiset lääkkeet väärin käytet-
tyinä. Huumausaineet voidaan jakaa vaikutuksensa perusteella keskushermostoa kiihot-
taviin, keskushermostoa lamaaviin ja aistiharhoja aiheuttaviin aineisiin. (Vankeinhoito-
laitoksen päihdestrategia 1999, 21.)

Etyylialkoholi vaikuttaa keskushermoston toimintaan heikentäen kontrollia. Humalati-
lan voimistuminen lamaa sekä henkisiä että fyysisiä toimintoja. Alkoholin käyttöön
liittyy terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia haittoja. Tavallisimmat terveyshaitat
ovat tapaturmat. Alkoholi huonontaa unenlaatua ja runsaasti käytettynä vaikuttaa hor-
monituotantoon. Alkoholin aiheuttamista sairauksista tunnetuimpia ovat maksasairau-
det. Muita sairauksia ovat korkea verenpaine ja pitkällisen käytön jälkeen sydänlihaksen
rappeutuminen. Alkoholin käyttö raskauden aikana aiheuttaa pahimmillaan lapselle fe-
taalialkoholisyndrooman (FAS). Alkoholin käytön yleisiä vaikutuksia ovat suoritusky-
vyn, arvostelukyvyn, liikkeiden hallitsemisen ja kipukynnyksen heikkeneminen. Pitkä-
aikainen alkoholin käyttö aiheuttaa fyysisen ja psyykkisen riippuvuuden ja saattaa ke-
hittyä alkoholismiksi. (Irti huumeista ry ym. 1997, 40-42.)

Huumausaineet jaotellaan hallusinogeeneihin eli aistiharhoja aiheuttaviin aineisiin, sti-
mulantteihin eli keskushermostoa kiihottaviin aineisiin ja keskushermostoa lamaaviin
aineisiin (Irti huumeista ry ym. 1997, 6; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999,
21-22). Eniten käytetyt hallusinogeenit ovat kannabis, jonka haitta-aineista vaikuttavin
THC (tetrahydrokannabinoli). Kannabis vaikuttaa erityisesti otsalohkon etupuoliseen
aivokuoreen, joka vastaa ihmisen kaikkein korkeimmasta älyllisestä toiminnasta. Kan-
nabis vaikuttaa aivoissa kokemuksien ja informaation tallentamiseen muuntamalla sen
erilaiseksi kuin päihhteettömänä. Esiintyy lähinnä henkisiä vieroitusoireita, jotka aiheut-
tavat vahvan ahdistuksen tunteen. (Irti huumeista ry ym. 1997, 6; Vankeinhoitolaitoksen
päihdestrategia 1999, 21-22.)

Muita hallusinogeeniä ovat LSD (d-lysergidihapon dietyyliamidi), joka on kemiallisesti valmistettua voimakkaita aistiharjoja aiheuttava päihde, PCP (fensyklidiini), joka on syntetttinen huumausaine, Suippomadonlakki (psilocybe semilanceata), joka on pienikokoinen lahottajasieni ja aiheuttaa LSD:n kaltaisen olotilan ja myrkytysoireita, sekä meskaliini, joka on kaktuksesta saatava psykoaktiivinen aine, jonka vaikutus on samantapainen kuin LSD:llä. (Irti huumeista ry ym. 1997, 28-30; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 22-24.)

Stimulanteista eniten käytetty on kemiallinen fenyylijohdoksinen amfetamiini. Se vaikuttaa keskushermostoon kiihdyttäen toimintoja. Käytön välittöminä vaikutuksina ovat yleinen kiihtyneisyys, mielihyvä, kohonnut itsetuntoisuus, nälän ja väsymyksen tunteen puuttuminen. Pupillit laajenevat ja pulssi kohoaa. Suonensisäisen käytön ongelmana ovat saastuneet neulat ja niistä aiheutuva tulehdukset sekä C-hepatiitin ja Hi-viruksen tartuntariskit. Kohtuullisen vahvat vieroitusoireet ovat enemmänkin psyykkisiä. Pidemmän käytön jälkeen myös vainoharhaisuus ja pakko-oireet ovat yleisiä. (Irti huumeista ry ym. 1997, 6; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 24-25.)

Muita stimulantteja ovat ekstaasi, joka on amfetamiinin johdannainen samoin kuin MDMA, MDA ja MDEA. Niiden vaikutukset ovat suhteellisen samanlaisia kuin amfetamiinilla, mutta lisänä esiintyy myös hallusinaatioita. (Irti huumeista ry ym. 1997, 6; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 26.) Khat (Catha edulis) on kasvi, jonka tuoreet lehdet tai versot sisältävät tuoreena keskushermostoa stimuloivaa katinonia. (Irti huumeista ry ym. 1997, 26; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 26.) Kokaiinia saadaan kokapensaasta uuttamalla tai jauhamalla kuivattuja lehtiä. Käytön välittömiä vaikutuksia ovat euforia, kiihottuminen ja yleinen ulospäin suuntautuneisuus. Poltettaessa vaikutukset ovat paljolti amfetamiinia vastaavia ja vaikutus on kuvattu usein lyhyeksi taivas-kokemukseksi. Vierotusoireita ovat rauhattomuus, ärtyisyys ja alakuloisuus. Pidemmän käytön jälkeen esiintyy kurkkukipua, ihottumaa sierainten ympärillä ja kudskuolioreikiä sierainten väliseinässä. (Irti huumeista ry ym. 1997, 30-31; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 26-27.)

Opiaatteja ovat oopiumunikon siemenkodasta saatavasta raakaoopiumista uuttamalla saatavaa morfiinia ja siitä jatkokäsitellen kemiallisesti tuotettua heroiniä. Oopiumin vaikuttavina aineina ovat morfiini ja kodeiini. Välittöminä vaikutuksina ovat voimakas

hyvänolon tunne, vaipuminen eräänlaiseen horrokseen ja sisäiseen maailmaan. Heroiiniin syntyy erittäin nopea fyysinen riippuvaisuus. Vieroitusoireina esiintyy psyykkinen levottomuus, sietämättömät kiputilat, kouristukset ja tajuttomuuskohtaukset. Ongelmia tuovat saastuneet neulat ja yliannostusmahdollisuus. Opiaattiriippuvuutta hoidetaan joskus niin sanotuilla korvaushoidoilla, jolloin käytetään metadonia tai buprenorfiinia. Nämä aiheuttavat kuitenkin valitettavan usein uuden riippuvuuden. (Irti huumeista ry ym. 1997, 26-27; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 28-29.)

Huumausaineiksi luokitellaan sellaisia pääasiassa keskushermostoon vaikuttavia lääkkeitä, joita käytetään päihtymistarkoituksessa. Useimmat näistä ovat unilääkkeitä, rauhoittavia lääkkeitä tai voimakkaita kipulääkkeitä. Lisäksi eräät psykoosi-, neuroosi- ja depressiolääkkeet ovat usein väärinkäytön kohteena. Lääkkeiden väärinkäyttäjillä esiintyy selkeää lääkehakuista käytöstä, vieroitusoireita ja toleranssin kasvua. Tuttuja kauppanimiä väärinkäytetyissä lääkkeissä on esimerkiksi Diapam, Temesta, Dormicum, Oxepam, Tenox, Temgesic, Subutex, Imovan, Tramadol ja Morphin. Vaikutuksia ovat rauhoittavuus, tuskaisuuden vähentäminen, lihasjännityksen laukaiseminen ja unen tuen helpottaminen. Usein esiintyy myös lääkkeiden ja alkoholin sekakäyttöä, tällöin on suuri hengitys- ja sydänpysähdyksenriski. (Irti huumeista ry ym. 1997, 34-36; Vankeinhoitolaitoksen päihdestrategia 1999, 30-31.)

3 PÄIHDEHOITO

Suomalainen päihdepolitiikka voidaan jakaa alkoholi- ja huumepolitiikkaan, jotka sisältävät erilaisia painotuksia ja linjauksia. Suomalainen alkoholipolitiikka perustuu kansanterveysajatteluun, jossa pyritään hallitsemaan riskejä erilaisten yhteisöön kohdistuvien toimenpiteiden kautta, mutta ei haluta rajoittaa yksilön vapautta. Huumausainepolitiikka on valtakunnallisesti ja asiantuntijakeskeisesti painottunutta päihdepolitiikkaa. Päihdehuoltolaki ei kuitenkaan eritele päihdepalveluita erilaisten aineiden aiheuttamien haittojen mukaan. (Kaukonen 2001, 106-107.) Valtakunnallisia linjoja on hahmoteltu kuntatasolla kunnallisissa päihdestrategioissa (Inkinen, Partanen & Sutinen 2000, 84-

87). Päihdehuoltolain mukaan kunnan tehtävä on järjestää päihdeongelmaiselle ja hänen omaisilleen tarpeellinen hoito. Hoito toteutetaan terveydenhuollossa, päihdehuollon erityispalveluiden yksiköissä ja sosiaalitoimessa. (Käypä hoito –suositus 2005, 789.) Päihdehoitopalvelut on järjestetty eri tavoin eri kunnissa. Päihdehuollon erityispalvelut voidaan karkeasti jakaa avohoitoon, laitushoitoon, asumis- ja muihin tukipalveluihin ja matalan kynnyksen hoitopalveluihin. (Inkinen ym. 2000, 89.) Hoitoketjut saattavat olla moninaisia ja mennä päällekkäin, mutta koko käytössä olevaa hoitoverkkoa pyritään käyttämään tarkoituksen mukaisesti (Käypä hoito –suositus 2005, 789).

Avohoitopalveluita ovat esimerkiksi A-klinikat, jotka toimivat osittain myös päihdeyksikkö-nimityksellä. Niihin hakeutuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Apua voi hakea päihdeongelmiin ja erilaisiin toiminnallisiin riippuvuuksiin, kuten peliriippuvuuteen. Hoitomuodot ovat monipuolisia. Nuorisoasemat ovat alle 25-vuotiaille tarkoitettuja avohoitopalveluita, jonne nuori voi hakeutua päihteiden käytön tai mielenterveysongelmien vuoksi. Joissain kaupungeissa on järjestetty myös niin sanottua etsivää työtä, jolloin työntekijä hakeutuu sinne, missä asiakkaat liikkuvat, esimerkkinä Helsingin Diakonissalaitoksen Kurvin huumeopoliklinikka. (Inkinen ym. 2000, 89-90.) Uusin, pienemmissäkin kunnissa toimiva avohuollon palvelu, on jalkautuvan päihdetyön malli, jossa seutukunnalle palkataan kiertävä päihdetyöntekijä (Inkeroinen & Partanen 2006, 16). Muina avopalvelun vaihtoehtoina ovat lyhytneuvonta, joka tunnetaan myös nimellä mini-interventio ja avohoidossa käytössä oleva runsas määrä erilaisia psykososiaalisia hoitoja ja –kuntoutusvaihtoehtoja. Näitä ovat esimerkiksi verkosto ja –musiikkiterapiat, joissa hoito perustuu keskusteluihin ja yhdessä tekemiseen. (Käypä hoito –suositus 2005, 793-795.) Yksi 1990-luvun uusista avohoitomuodoista on opiaattien käyttäjille tarkoitettu lääkkeiden avulla toteutettava vieroitus- ja korvaushoito (Inkinen ym. 2000, 89-90). Myös alkoholiriippuvaisuuden hoitoa on mahdollista tehostaa lääkehoidolla (Käypä hoito –suositus 2005, 798).

Laitushoito voidaan jakaa lyhytaikaiseen katkaisuhoidoon ja pitkäaikaiseen kuntoutushoitoon. Monilla paikkakunnilla alkoholin- ja huumeiden käyttäjien hoidot ovat toteutettu samassa paikassa, mutta lähivuosina on perustettu erityisesti huumeidenkäyttäjien hoitoon erikoistuneita yksiköitä. Katkaisuhoidolla pyritään katkaisemaan käyttökierre, hoitamaan vieroitusoireet ja luomaan edellytykset kuntoutumiselle, hoidon pi-

tuus on yleensä 1-2 viikkoa. Kuntoutuksessa tarjotaan pidempiaikaista hoitoa, joka kestää useita viikkoja. (Inkinen ym. 2000, 91.)

Asumis- ja tukipalveluiden tarkoitus on auttaa päihderiippuvaista irtautumaan päihdekeskeisestä elämäntavastaan, sillä sosiaalinen muutos ja mieliteko palata entiseen ovat suuria. Myös päiväkeskustoiminta tukee päihdekuntoutuksen jälkeistä selviytymistä. Akillat toimivat vapaaehtoistyöhön perustuen päihdeongelmasta toipuvien ja heidän läheistensä hyväksi. AA- ja NA -ryhmätoiminnot ovat toveriseuroja, jotka perustuvat vertaistukeen. Lisäksi on ryhmiä, jotka ovat tarkoitettu läheisille ja päihdeongelmasta kärsivien lapsille. Kaikki ryhmät ovat vapaaehtoisia eivätkä ole yhteydessä mihinkään aatteelliseen, poliittiseen tai uskonnolliseen suuntaukseen. (Inkinen ym. 2000, 90.)

Matalan kynnyksen hoitopalveluiden tai terveysneuvontapisteiden tarkoituksena on tarjota suonensisäisten huumeiden käyttäjille terveysneuvontaa ja injisointivälineiden vaihtopalvelua. Matalan kynnyksen hoitopalvelujen toiminta perustuu asiakkaiden anonyymiyteen. (Inkinen ym. 2000, 90; Käypä hoito –suositus 2006, 610-611.) Matalan kynnyksen paikoiksi voidaan kutsua myös erilaista toimintaa ja ohjausta tarjoavia päiväkeskuksia ja ensisuojia (Inkeroinen & Partanen 2006, 17).

4 PÄIHDEHOITO VANKILASSA

Päihdekuntoutusohjelmia on käytössä lähes kaikissa suljetuissa vankiloissa. Lisäksi monessa avovankilassa on päihdekuntoutuskursseja tai päihdetyö on yhdistetty osaksi vapauteen valmentautumista. (Päihdetyö vankeinhoitolaitoksessa 2005, 3.) Päihdeongelmaisten vankien kuntoutus on pitkä prosessi. Kuntoutus onnistuu vain, jos vangin ja vankilan lisäksi siihen sitoutuu muu päihdehuolto. (Mutalahti 1999, 3.) Vankeusrangaisituksen aikana vangilla on osallistumisvelvoite vankilan järjestämään toimintaan, jossa yhtenä mahdollisuutena on vapaaehtoinen päihdekuntoutus. Lisäksi vangeilla on oikeus riittävään terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin vankilassa sekä oikeus riittävään päihdehoitoon. (Mutalahti 1999, 20-24.) Vankilan päihdehuollon kehityksessä on usein

monia kysymyksiä siitä, miten vankia motivoidaan, miten henkilökunnan resurssit riittävät ja millaisia tuloksia pitäisi saavuttaa, että työ kannattaa. (Koski-Jännes 1995, esipuhe.) Vankien päihdehoidon helpottamiseksi on tehty viimeisten vuosien aikana lukuisia eri ehdotuksia (Mutalahti 1999, 15).

Karkeammassa jaossa päihdeohjelmat jaetaan informointi- ja motivointiohjelmiin päihdehoidon kestosta riippuen, niiden lisäksi on yhteisöhoitoja ja päihdekuntoutusosastoja (Riittinen 2001, 162). Tarkemmin jaotellen vankiloissa on päihdehoitoon liittyen tulohaastattelut, päihdearviot ja mahdolliset katkaisuhoidot, päihdeinfot, motivaatio- ja info-ohjelmat, päihdekuntoutusohjelmat, päihdekuntoutusta tukevat osastot, erityiset ryhmät, vertaistuki- ja vapaaehtoistoiminnat, yksilölliset päihdekuntoutukset ja mahdollisuudet ulkopuolisiin sijoituksiin. (Päihdetyö vankeinhoidossa 2005, 4-7.)

Päihdekursseja järjestetään monessa vankilassa. Osa kursseista on lyhyitä, toiset taas viikkoja kestäviä kuntoutuskursseja. Kurssit myös keskittyvät eri ongelmiin, kuten rattijuoppouteen, päihteisiin ja vapautumiseen. Rattikurssit ovat rattijuopumukseen syyllistyneille tarkoitettuja kursseja, joilla pyritään muuttamaan asennetta humalassa ajamisen suhteen. Kuntoutumiskursseilla keskitytään vaihtelevasti päihteettömän elämäntavan opiskeluun tai muuhun selviytymiseen. Useimmissa kursseissa nämä yhdistyvät luentojen ja toiminnallisten tapahtumien vuorottelulla. Usein päävastuullisena työntekijänä on vankilan psykologi. Näitä kursseja on pidetty muun muassa nimillä Päihteistä irti, Rambokurssi, Survival games, Päihteet -elämän kostoko. (Koski-Jännes 1995, 27-32.)

Tulohaastattelu tehdään jokaiselle vangille rangaistusajan alussa. Sen yhteydessä laaditaan päihdearvio ja tarvittaessa aloitetaan katkaisuhoido. Samalla annetaan tietoa päihteistä ja niiden käyttöön liittyvistä riskeistä sekä tietoa tarjolla olevista hoito-ohjelmista. Tarvittaessa välittömästi annettava vieroitushoito kestää 1-3 viikkoa. Päihdeinfoja pidetään vankilaan tulon yhteydessä sekä vapautumisen aikoihin. (Päihdetyö vankeinhoidossa 2005, 4.)

Motivaatio- ja info-ohjelmat ovat lyhytkestoisia päihdeohjelmia, jotka ovat tarkoitettu lyhyen rangaistuksen ajalle tai vasta päihdeongelmaansa havahtuvalle. Tavoitteena on jakaa tietoa ja vahvistaa ryhmädynamiikan kautta vangin omaa päätöksentekoa. Tunnet-

tuja motivaatio-ohjelmia ovat Antiriippuvuus-ohjelma, Verkkiskurssi ja parityönä toteutettu päihdehaastattelu. (Päihdetyö vankeinhoidossa 2005, 4.)

Pitkäkestoiset päihdekuntoutusohjelmat on suunnattu päihdeettömässä ympäristössä asuvien sopimusosastojen tai avolaitosten vangeille. Varsinaisen päihdekuntoutuksen lisäksi viikko-ohjelmaan on lisätty yksilökeskusteluja ja muita aktiviteettejä. Tunnetuimpia käytössä olevia ohjelmia ovat Kalterit taakse -kurssi, Kisko-yhteisöhoito, Komppis – päihdekuntoutuskurssi ja Satakunnan vankilassakin käytössä oleva Elämänpyörä. (Päihdetyö vankeinhoidossa 2005, 5.)

Päihdeettömät erityisosastot ovat vakiintuneita keinoja osassa vankiloista. Eri vankiloiden osastot poikkeavat jonkin verran toisistaan. Ennen osastolle pääsyä vanki käy usein läpi päihdevieroitusjakson. Osastolla vankia autetaan kartoittamaan elämäntilannetta ja ongelmia uudelta kannalta ja motivoidaan jatkohoitoon. Lisäksi pyritään lisäämään oma-aloitteisuutta, yhteistyökykyä ja vastuullisuutta. Osastoilla on säännöllinen viikko- tai päiväohjelma joka rytmittää toimintaa. Ohjelmassa vaihtelevat työ, ryhmät ja vapaa-aika. Henkilökunta osastoilla on moniammatillista. Osastoilla tehdään itse päihdeongelman voittamiseen kohdistuvaa työtä suhteellisen vähän. (Koski-Jännes 1995, 22-26.)

Päihdekuntoutusta tukevia sopimusosastoja on neljänlaisia. Sitoumusosastossa vanki sitoutuu päihdeettömyyteen ja suostuu testeihin pyydettyä, tukiosastolla tarjotaan mahdollisuuksia yksilökeskusteluihin ja ohjattuun toimintaan, teemaosastolla on edellisten lisäksi selkeä ja tiivis päihdekuntoutusohjelma ja yhteisöhoito-osastolla noudatetaan edellisten lisäksi yhteisöperiaatteita, jossa asukkaat muodostavat toisistaan vastuussa olevan yhteisön. (Päihdetyö vankeinhoidossa 2005, 6.)

Lähes kaikissa vankiloissa on mahdollisuus itsehoidollisesti osallistua AA- tai NA – toimintaan. Ryhmät kokoontuvat viikoittain ja niillä käytetään kahdentoista askeleen ohjelmaa ja tiettyä AA:lle ominaista filosofiaa. Hoito perustuu kohtalotoveruudelle ja tasa-arvoisuudelle. (Koski-Jännes 1995, 32-33.)

Muuta päihdetyötä tehdään vankilassa päivittäin. Jokainen ammattiryhmä joutuu tekemisiin päihdeiden ja niiden käytön seuraamisen kanssa vangin alkuhaastattelusta lähtien. Suurimmalla osalla vankiloiden työntekijöistä on jonkinlaista päihdekoulutusta. Erilai-

set keskustelut, kannustukset ja ”saarnat” ovat osa jokapäiväistä päihdetyötä vankilassa. (Koski-Jännes 1995, 33-34.)

Vuonna 1996 aloitettiin Vankien päihdehuollon kehittämisprojekti, jonka tarkoituksena oli rakentaa uudenlainen yhteistyö vankeinhoidon viranomaisten ja päihdehuollon järjestöjen välille. Projekti päättyi vuonna 1999 ja sen keskeisemmät toiminnot tuotteistettiin kymmeneksi palveluksi, jotka räätälöitiin juuri vankeinhoitoon sopivaksi. (Mutalahti 1999, 5-6.) Näitä ovat esimerkiksi Kalterit taakse – kurssi, jonka viikko-ohjelmaan kuuluivat tietoisuuden lisääminen päihteistä ja motivointi päihteettömyyteen, vaihtoehtoiset selviytymiskeinot, elämäntyyli ja uudet samaistumiskohteet ja kalterit takana – identiteetin kehittäminen, Kiskon yhteisöhoito, jossa Kalliolan klinikoilla pidempään toiminutta hoitomuotoa laajennettiin alkamaan jo vankeusaikana sekä Jälkihuoltoprojekti, jossa keskityttiin erityisesti turvaamaan vankeuden jälkeiselle ajalle päihteetön ja mielekäs tulevaisuus. (Mutalahti 1999, 37-51.) Monet vankilat ovat kehitelleet erilaisia ohjelmia omana työnään tai yhteistyössä läheisen päihdealan palvelujentuottajan kanssa (Riittinen 2001, 161).

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata Satakunnan vankilassa olevien vankien ajatuksia ja kokemuksia päihteiden käytöstä ja päihdehoidoista ennen vankeutta, vankeuden aikana sekä vankeudesta vapautumisen jälkeen. Tarkoituksena on saada Satakunnan vankilalle tietoa vankien tämän hetkisistä mielipiteistä vankilan tarjoamasta päihdehoidosta ja sen vaikuttavuudesta.

- 1) Miten vangit kokevat oman päihteiden käyttämisensä ennen vankeutta?
- 2) Millaisia aikaisempia kokemuksia vangeilla on päihdehoidoista?
- 3) Miten vangit kokevat vankilan tarjoamat päihdehoidot tämän tuomion aikana?
- 4) Mitä vangit ajattelevat omasta päihteiden käytöstään tulevaisuudessa?
- 5) Minkälaisia päihdepalveluja vangit haluaisivat käyttää tulevaisuudessa?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruumenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valitsimme teemahaastattelun. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä. Siinä edetään tiettyjen, etukäteen valittujen teemojen sekä niihin liittyvien tarkentavien kysymysten avulla. Teemahaastattelun avulla pyritään löytämään tutkimuksen kannalta merkityksellisiä vastauksia. Kysymysten aiheiksi valitut teemat perustuvat tutkimuksen viitekehykseen, eli aikaisemmin tutkittavasta aiheesta tiedettyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 77-78.)

Teemahaastattelu on menetelmänä hyvä, vaikka siinä on myös huonoja puolia. Suurena etuna haastattelussa on joustavuus. Tietoa voidaan kerätä tilanteen edellyttämällä tavalla sekä vastaajia mukaillen. Kysymysten järjestystä on mahdollista muuttaa ja haastattelijalla on enemmän mahdollisuuksia tulkita saamiaan vastauksia, kuin esimerkiksi kyseilyhaastattelussa. Haastattelun etuihin lukeutuu myös haastateltavien hyvä tavoitettavuus myöhemmin, jos on tarpeen saada lisää tietoa, tai täydentää aineistoa. Haastattelun huonoihin puoliin lukeutuu haastateltavien mahdollinen taipumus antaa sosiaalisesti hyväksytyjä vastauksia, joka heikentää tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsjärvi, Remes & Sarajärvi 2005, 193-195.) Haastattelun etuja ovat myös haastateltavien sitoutuminen tutkimukseen sekä tutkimuksen tekijöiden mahdollisuus valita tutkittaviksi henkilöitä, joilla on tietoa tutkittavasta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2002, 76.)

Teemahaastattelua käytettäessä on jo suunnitteluvaiheessa tärkeää suunnitella haastatteluteemoja. Haastatteluteemat eivät koostu yksityiskohtaisesta kysymysluettelosta, vaan ne muodostavat teema-alueuuttelon. Se sisältää alueita, joihin haastattelukysymykset varsinaisesti kohdistuvat. Teema-alueiden pohjalta haastattelija voi jatkaa ja syventää keskustelua niin pitkälle kuin on tutkimuksen kannalta tärkeää. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 41-42.)

Tarkoituksenmukaisuusvalintaa käytetään joissakin kansatieteellisissä tutkimuksissa (Hirsjärvi & Hurme 1985, 59). Tarkoituksenmukaisuusvalinta oli mielestämme paras

tutkittavien valintamenetelmä tutkimuksellemme. Satakunnan Vankilan erityisohjaaja Sanna Montonen valitsi vangit, jotka osallistuivat tutkimukseemme. Vangit valittiin siten, että saisimme mahdollisimman monipuolista tietoa. Valintakriteereinä olivat erilaiset päihdetaustat sekä vangin hyvä valmius puhua asiasta.

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on lähtökohtana todellisen elämän kuvaaminen ja kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi ym. 2005, 152). Tässä tutkimuksessa pyritään kuvaamaan vankien omia mielipiteitä päihteistä, niiden käytöstä ja päihdehoidoista.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimusyksiköiden suuri joukko ei ole tarpeen tai edes mahdollinen. Yksi strukturoimaton haastattelu voi tuottaa helposti yli 30 tekstisivua, siksi ei ole järkevää tehdä niin paljon haastatteluja, että yksilöiden väliset erot nousisivat tilastollisesti merkitseviksi. (Alasuutari 2001, 38-39.) Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ilmiöitä tai tapahtumia, ymmärtämään tiettyjä toimintoja tai antamaan mielekäs tulkinta joillekin ilmiöille. Lisäksi tutkimuksessa on tärkeää, että henkilöt, joilta tietoa kerätään, tietävät tutkittavasta aiheesta mahdollisimman paljon ja että heillä on kokemusta tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 87-88.)

6.2 Tutkimusympäristö ja kohderyhmä

Satakunnan vankilan (SAV) tehtävänä on toimia miespuolisille vangeille tarkoitettuna avolaitoksena Länsi-Suomen vankeinhoitoalueella Satakunnassa ja sen hallinnollinen kotipaikka sijaitsee Huittisten kaupungissa. Satakunnan vankilan rooliksi on viime vuosien kehityksen myötä muotoutunut turvallinen vankeusrangaistusten täytäntöönpano ja vankien rikollisen elämäntavan muuttamiseen pyrkiminen vankien työkykyä säilyttävillä, lisäävillä ja ammattitaitoa parantavilla toimenpiteillä. (Satakunnan vankila päihdestrategia 2005-2008, 5.) Satakunnan vankilaan voidaan sijoittaa vankeus-, nuoriso- ja sakkovankeja avolaitosolosuhteisiin. Vankipaikkoja vuoden 2004 alussa laitoksessa oli 147, joista Huittisten osastossa 81 ja Köyliön osastossa 66. (Satakunnan vankila päihdestrategia 2005-2008, 6.) Vuoden 2005 lopussa kuitenkin Huittisissa oli 87 ja Köyliössä

70 vankia (Muiluvuori 2006, 9-10). Satakunnanvankila on osa vangin päihdekuntoutusjatkumoa, jolloin varsinainen vieroitus ja hoitoonohjaus tapahtuvat suljetussa laitoksessa ja päihteettömän elämän tukeminen avolaitoksessa (Satakunnan vankila päihdestrategia 2005-2008, 6).

Satakunnan vankila julistautui päihteettömäksi laitokseksi 1.11.1999. Tämän jälkeen jokainen vanki on allekirjoittanut päihteettömyyssitoumuksen, jossa sitoutuu olemaan käyttämättä päihhteitä ja pyydettyä todistaa sen. (Satakunnan vankila päihdestrategia 2005-2008, 7-8.) Huittisten osastossa aloitettiin kahdeksanpaikkaisen päihdekuntoutumisosaston toiminta tammikuussa 1999. Tarkoituksena määriteltiin tukea päihderiippuvuudesta toipuvia vankeja heidän siirtyessään onnistuneesti läpikäydyn vieroitusjakson jälkeen kohti itsenäistä elämää. (Satakunnan vankila päihdestrategia 2005-2008, 8.)

6.3 Aineiston analyysimenetelmä

Tutkimusaineisto analysoitiin induktiivista sisällönanalyysimenetelmää käyttäen. Se on menettelytapa, jolla voidaan analysoida aineistoja systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysissä pyritään rakentamaan sellaisia malleja, jotka esittävät tutkittavaa aihetta tiivistetyssä muodossa, ja joiden avulla se voidaan käsitteellistää. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 3.)

Induktiivista sisällönanalyysia kuvataan aineiston pelkistämisenä, ryhmittelynä ja abstrahointina. Aineisto pelkistetään tutkimustehtävien avulla. Ryhmiteltäessä yhdistetään pelkistetyistä ilmauksista ne asiat, jotka tuntuvat kuuluvan yhteen. Abstrahointivaiheessa yhdistetään luotuja kategorioita niin kauan kuin se on sisällön kannalta tarpeellista. (Kyngäs & Vanhanen 1999, 5-7.) Abstrahointia voidaan kuvata prosessiksi, jossa tutkija muodostaa kuvauksen tutkimuskohteesta yleiskäsitteiden avulla. Tutkijan tarkoituksena on ymmärtää tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan kaikissa analyysin vaiheissa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 115.)

Pelkistettyämme haastatteluista saamamme aineiston ryhmittelimme ne, jotka näyttivät kuuluvan yhteen ja annoimme näin muodostuvalle kategorialle hyvin sisältöä kuvaavan nimen. Jatkoimme analyysia yhdistämällä samansisältöiset kategoriat toisiinsa muodostaen niistä yläkategorioita (LIITE 4). Yläkategorioille annoimme nimen, jotka kuvaavat hyvin sen sisältöä eli alakategorioita (LIITE 4), joista se on muodostettu.

Tutkimuksen sisältöä kuvaamme alakategorioiden ja pelkistettyjen ilmaisujen avulla. Suorien lainausten tarkoituksena on lisätä raportin luotettavuutta ja osoittaa lukijalle minkälaisesta alkuperäisaineistosta kategoriat on muodostettu. (Kynäs & Vanhanen 1999, 10.)

6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita (Tuomi & Sarajärvi 2002, 135). Jokaisessa tutkimuksessa tulisi olla tavoitteena mahdollisimman hyvä vastaavuus tulosten ja todellisuuden välillä. Teemahaastattelu on pehmeä menetelmä ja sillä pyritään antamaan oikeutta todellisuuden moni-ilmeisyydelle. Tarkoituksena on tavoittaa tutkittavien ilmiöiden vivahteita ja tiivistää niitä siten, että uuden kuvauksen ulottuvuudet välittäisivät lukijalle haastateltavien todellisia ajatuksia ja kokemuksia. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 128.) Perusteiltaan kvalitatiivisen aineiston analyysi on merkitysten tulkintaa (Tynjälä 1991, 396).

Tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena, jolloin sisäinen johdonmukaisuus painottuu ja tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat useat seikat tutkimusprosessin eri vaiheissa. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 129; Tuomi & Sarajärvi 2002, 135). Tutkittavasta ilmiöstä on saatava esille olennaiset piirteet tai teoriaosuudesta on pystyttävä johtamaan keskeiset käsitteet. Mikäli tämä ei onnistu, on tutkimuksen käsitevalidius huono. Mikäli käsitevalidius on huono, se näkyy lähinnä haastattelurunon huonona suunnitteluna ja pääkategorioiden sekä ongelmanasettelun heikkoutena. Käsitevalidiutta ei voida jälkikäteen parantaa. Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa voidaan parhaiten taata riittävä käsitevalidius perehtymällä huolellisesti aikaisempiin tutkimuksiin. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 129.)

Haastattelijoista johtuvia virheitä voidaan ehkäistä pitämällä haastattelijoiden joukko pienenä. On epätodennäköistä, että useampi haastattelija omaksuu alustavat kysymykset samalla tavalla, minkä seurauksena kysymysten merkitykset saattavat muuttua. (Hirsjärvi & Hurme 1985, 129-130.) Tutkijan on otettava huomioon myös erilaiset ulkoiset vaihtelua aiheuttavat tekijät sekä tutkimuksesta ja ilmiöstä itsestään johtuvat tekijät (Tynjälä 1991, 391).

Luotettavuuden arvioinnissa tulisi huomioida tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkijoiden omat sitoumukset tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134) Tutkimuksen kohteena vangit ja heidän mielipiteensä omasta päihteiden käytöstään ja saamistaan päihdehoidoista näemme luotettaviksi, sillä juuri he tietävät asioista parhaiten. Samaten omat intressimme ja sitoumuksemme aiheeseen tukevat luotettavuutta; aihe oli molemmille mieluinen ja kiinnostava ja ainakin toinen tekijöistä pyrkii alalle.

Huomioitavana on myös aineistonkeruu. Tutkimuksen luotettavuutta pohtiessa on tärkeää huomioida aineiston keruumenetelmän sopivuus tutkimukseen ja aineiston keräämiseen liittyvät erityispiirteet. Aineiston keruumenetelmänä käyttämämme teemahaastattelu sopi tutkimukseemme hyvin, koska arvelimme siten saavamme enemmän ja täsmällisempiä vastauksia, kuin esimerkiksi kyselylomakkeella. Aineiston keräämiseen liittyviä erityispiirteitä ovat yhdessä suoritettut haastattelut. Tällä keinolla pyrimme pitämään kysymykset samanlaisina kaikille haastateltaville. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134.)

Luotettavuuteen vaikuttavat myös tutkimuksen tiedonantajat sekä tutkijoiden ja tiedonantajien suhde. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134) Tutkimuksen tiedonantajat eli vangit, joita haastattelimme ovat kertoneet oman näkemyksensä. Uskoisimme kuitenkin, että haastatteluissa kerrotut asiat ovat todellisia ja he ymmärsivät kysymykset tarkoitella tavalla. Tutkimuksemme luotettavuutta heikentää se, olemmeko ymmärtäneet haastateltujen sanomat asiat oikein. Luotettavuutta parantaa haastateltujen vapaaehtoisuus ja halu osallistua tutkimukseemme. Tutkijoiden ja tiedonantajien välinen yhteistyö oli hyvää, sillä haastattelujen aikana vangit puhuivat avoimesti omista kokemuksistaan ja ajatuksistaan. Ei riitä, että kaikki edellä mainitut kohdat täyttyvät erillisinä, niiden on oltava myös suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 133-134)

Tutkimukseen osallistumaan suostuneilla tutkittavilla on oikeus pysyä nimettöminä. Tutkimuksesta saatuja tietoja käsitellään luottamuksellisesi ja tutkittavien ilmaisut pidetään autenttisina. Haastatteluista poimimistamme suorista lainauksista osallistuneita ei pysty ulkopuolinen henkilö tunnistamaan.

Tutkimustamme varten anoimme tutkimusluvan (LIITE 1) Rikosseuraamusvirastolta. Haastattelujen aluksi pyysimme osallistujilta myös kirjallisen suostumuksen (LIITE 2). Haastattelut suoritettiin vapaaehtoisesti ja nimettöminä Satakunnan vankilan tiloissa. Haastattelumateriaalia säilytimme tutkimusta tehdessämme siten, ettei se joutunut ulkopuolisten käsiin. Tutkimusaineisto hävitettiin tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä osiossa tarkastelemme tutkimustuloksia luomiemme yläkategorioiden kautta. Aukikirjoittamistamme haastatteluista nostimme esiin tutkimustehtäviin vastaavia suoria lainauksia, jotka muutimme pelkistetyiksi lauseiksi. Pelkistyksistä muodostimme alakategorioita, joiden avulla etsimme yhteisen nimittäjän yläkategoriaksi. Osion aluksi (7.1-7.9) käsittelemme tutkimustehtäviimme vastaavat yläkategoriat, jonka jälkeen käsittelemme muita haastatteluista esiinnousseita kiinnostavia aiheita, jotka tulivat toistuvasti esiin (7.10-7.14).

7.1 Päihteiden käytön historia

Tutkimustulosten perusteella muodostimme kymmenen alakategoriaa pelkistyksistä, jotka käsittelivät päihteiden käytön historiaa. Päihteiden käytön alkaessa haastateltavat ovat olleet nuoria. Käyttäminen on ollut säännöllistä ja pitkäaikaista, vaikka raittiitakin kausia on ollut. Päihteiden käytön aloittaminen nuorena sekä päihteiden käytön pitkäai-

kaisuus käyvät ilmi myös Karsikkaan (2005, 60-61) tutkimuksessa. Osa haastateltavista ei käytä alkoholia lainkaan, toisilla taas nimenomaan alkoholin käyttö oli runsasta, eikä huumeiden käyttöä esiintynyt. Käyttämistä esiintyy pääasiassa sekakäyttönä, kuten alkoholi, huumeet ja lääkkeiden, erityisesti Subutexin, väärinkäyttö. Sekakäytön yleisyys tulee esiin myös Karsikkaan (2005, 61) tutkimuksessa. Vähäisen varallisuuden vuoksi osa haastatelluista oli joutunut tyytymään päihtymyksen tuottaviin korvikkeisiin.

”Alotin viistoist vuotiaana käyttää niinku alkoholii ja lääkkeitä, sitte hassista ja sitte tota sen jälkee alotin seittemäntoista vuotiaana suonon sisällä ja sitä on nyt sit jatkunu.”

”Ensinnäkin ankara juomamies ja hassista tupsuttelen mielelläni, mutta noi pillerit ja amfetamiini ei oo mun juttujani, kokeillu oon kyllä vähän kaikennäköistä.”

”En tiää mikä siinä on, mut mä en tykkää vaan alkoholista, jotenkin mä en sitä tykkää juoda.”

7.2 Päihteiden käytön syyt

Muodostimme kahdeksan alakategoriaa, joissa käsiteltiin päihteiden käytön syitä. Arjen eläminen oli vaikeaa ilman päihteitä, se aiheutti muun muassa masennusta. Päihteitä käytettiin myös koska ympäristössä käytettiin ja muut tarjosivat. Karsikas (2005) oli tutkimustuloksessaan samoilla linjoilla. Hän on tutkimuksessaan todennut, että käyttäjä ei tunne oloaan normaaliksi ilman päihteitä. Lisäksi hän on todennut, että huumeet ovat voimakas käyttäjiä yhdistävä tekijä. Pitkään jatkunut päihteiden käyttö loi itsessään jo oikeutuksen jatkaa käyttöä ja käyttö nähtiin ainoana mahdollisuutena. Toiset eivät tarvinneet mitään erityistä syytä käyttääkseen päihteitä. Karsikkaan (2005, 62) tutkimuksessa mainittu nautinto päihteiden käytön todennäköisimpänä syynä ei tullut ilmi omista haastatteluissamme.

”Käyttäessä aina löys niinku jonkun tekosyn millä pysty oikeuttaan itelleen sen oman käyttämisen.”

”Mä en sit taas niinku selvin päin, en saanu elämästä niinku mitää irti...mä masennuin aina selvin päin.”

”En mä varta vasten lähteny sitä viinaa hakeen, mut aina ku joku kaveri tuli ni se oli valmista suksivoidetta.”

7.3 Rikosten päihdeyhteydet

Rikosten päihdeyhteyksiä käsittelevistä pelkistyksistä nousi esiin kolme alakategoriaa. Haastateltujen tekemiin rikoksiin liittyivät päihteet jotenkin. Rikokset oli tehty päihteiden vaikutuksen alaisena. Vaihtoehtoisesti tehtiin rikoksia päihteiden saamisen takia tai niiden rahoittamiseksi. Rikosseuraamusviraston tilaston (2005) mukaan 29 % vankien päärikoksista on suoraan päihteisiin liittyviä. Karsikkaan (2005, 65) mukaan lähes aina huumeiden myötä rikokset tulivat tutkittavien elämään. Haastattelemistamme vangeista osa vastasi, etteivät olisi tehneet rikoksia ilman päihteitä tai olisivat ainakin tehneet ne eri tavalla.

”Aina mitä mä oon ny vankilassa niinku toi edellinen tuomio, nii kyl ne rikokset on tehty joko aina päihtyneenä taikka sit jollain taval liittyen huumeisiin...joko ihan suoraan huumausainerikoksia tai sit jotai päihteissä tehtyjä, niinku varkauksia tai tollasia.”

”En oo mitään pahaa koskaan tehny selvin päin, et aina päissäni, et selvin päin mä en tee kellekkään mitään. Enkä yleensäkkään oo väkivaltanen.”

7.4 Tuomittujen mielipiteitä päihdeongelmastaan

Päihdeongelmaa koskevista pelkistyksistä muodostimme tutkimustulosten pohjalta viisi alakategoriaa. Tutkimuksen aikana haastateltavat myönsivät olemassa olleen tai edelleen olevan päihdeongelman. Osa oli pitkään kieltänyt päihdeongelmansa ja tiedostanut ongelmakäyttönsä varsin myöhäisessä vaiheessa. Muutamat ovat itse puuttuneet omaan

päihdeongelmaansa ja muutamat ovat hakeutuneet päihdehoitoon. Itse puuttumisella tarkoitamme, että henkilö on itse lopettanut päihteiden käytön ilman ammattiapua.

”Viimeseen asti kieltäny tai sillai luullu pärjäävänsä jotenki, tai sillai et, ei tarvis hoitaa niinku mitenkää.”

”Kyl mä sillee aika aikasessa vaiheessa... Emmä kyllä oikeestaan, aikuisiällä mä oon vasta sitä niinku sillee hoksannu.”

7.5 Tuomittujen ajatuksia aikaisempien tuomioiden aikaisista päihdehoidoista

Aikaisempien tuomioiden aikaista päihdehoitoa käsittelevistä pelkistyksistä muodostimme kuusi alakategoriaa. Aikaisempien tuomioiden aikaisista päihdehoidoista puhuttaessa jotkut haastatelluista olisivat silloin kaivanneet tietoa päihdehoidoista. Toisille ei ollut edes tarjottu päihdehoitoa ja lääkkeellistä hoitoa sanottiin olleen erityisen vaikea saada. Toisilla haastatelluista oli kokemuksia muista vankiloista, joiden päihdetyötä he kehuivat monipuoliseksi. Yleensäkin vankiloiden päihdehoitojen nähtiin kehittyneen, mutta edelleen olisi kehitettävää. Karsikkaan (2005) tutkimuksen ja Kriminaalihuollon päihdetyön kehityshankkeen Bikva-arvioinnin (2004) tarkoituksena on löytää keinoja parantaa vankiloiden päihdetyötä. Tämä osoittaa, että vankien esiin tuoma kehityksen tarve on ajankohtainen asia.

”Kyl nää asiat on siinä mielessä menny paljon eteenpäin et huomaa et on paljon enemmän tarjolla erilaista ulospäin huoltoo sun muuta.”

”Ei sillon vankilassa muuta ku, että töihin töihin, ei paljon kysely, et mihkä meet, ku täältä lähet.”

7.6 Tuomittujen ajatuksia aikaisemmista siviilipäihdehoidoista

Aikaisemmista, vankilan ulkopuolisista päihdehoidoista muodostimme 30 alakategoriaa. Osa haastatelluista ei ollut kokenut kiinnostusta, eikä tarvetta päihdehoitoihin. Osa sanoi, ettei päihdehoidoista ole ollut hyötyä, eikä niitä ole koettu tarpeellisiksi. Toiset

taas kokivat hyötynensä päihdehoidoista, jopa raitistuneensa. Jotkut olivat valinneet hoitomuodon muilta entisiltä käyttäjiltä kuulemiensa positiivisten palautteiden perusteella. Yhteisö- ja yksilöhoitomuodot jakoivat mielipiteet, joskin jotkut pitivät molempia tarpeellisina. Yhteisöhoidosta sanottiin, että on hyvä asia, kun näkee, ettei ole yksin yrittämässä eroon päihteistä. Jotkut eivät kuitenkaan yhteisöhoitoja kokeneet hyväksi. Yksilöhoidot koettiin tarpeellisiksi. Lääkkeellinen hoitomuoto sai puoltavia mielipiteitä ja lääkkeet koettiin tarpeellisiksi. Lääkkeitä vastaan oltiin myös vahvasti ja hoidon tulisi olla lääkkeetöntä. Ryhmähoito sai erityisesti negatiivista palautetta. Ryhmien ei koettu toimivan, sillä niissä ei pysytty aiheessa ja ryhmäläisten koettiin valehtelevan.

Nopea hoitoon pääsy koettiin erityisen tärkeäksi hoidon onnistumisen kannalta. Hoitoon oli hakeuduttu vasta todellisessa hädässä. Entisten päihteidenkäyttäjien toimiminen päihdetyöntekijöinä toi esiin ristiriitaisia mielipiteitä. Entiset käyttäjät tietävät parhaiten, mitä hoidossa oleva henkilö joutuu käymään läpi. Toisaalta entisten käyttäjien omalla ajalla tapahtuva toimiminen nähtiin ristiriitaisena heidän puheisiinsa verrattuna. Parhaaksi koettiin hoito, joka on oma-aloitteista ja vapaaehtoista. Pakkohoidosta ei ole koettu olevan minkäänlaista hyötyä. Katkaisuhoitopaikat koettiin liian levottomiksi hoitoon sitoutumisen kannalta.

AA-ryhmä sai kielteistä palautetta, koska toiset haastatelluista eivät kokeneet sitä itselleen sopivaksi hoitomuodoksi. NA-ryhmä taas sai myönteistä palautetta. Sen koettiin tukeneen raittiina pysymisessä ja sieltä on saanut vertaistukea, joka on avuksi yksinäisyyden torjumisessa. Siltavalmennuksesta tuli myös vain myönteisiä asioita ilmi, samoin kuin psykososiaalisesta hoidosta. Sekä ammattilaiset että läheiset tukihenkilöinä on koettu tärkeäksi osaksi raitistumista. Kriminaalihuollon päihdetyön kehityshankkeen Bikva-arvioinnissa (2004, 11-14) haastatellut näkivät, että tukihenkilön ja omaisten koulutus olisi hyvä asia, sillä heillä on suuri merkitys päihdeettömyyden tukemisessa.

”Mä pystyn ryhmässäkin puhuun omista asioistani, toisille tietysti, niin kun itellekin alussa oli tietysti helpompi puhua sille omalle työntekijälle”

”Ne (entiset käyttäjät terapeutina) tietää sen vaikutuksen ja sen koko jutun ja ne on päässy sielt yhtenä kappaleena pois, niin sekin on jo iso ja kunnioitettava juttu.”

”Koin sen (päihdehoidon) aika hyväks, vaikka mä retkahdin.”

”Pillereillä se vaihdetaan vaan johonkin muuhun. Niinku jos lähetään pillereitä syömään, ni ollaan taas toisenlaisessa koudessa, eikä siinä oo mitään järkeä mun mielestä”

”Mut kyl mä sit sen jälkeen, ku mä rupesin käyttään, ni näin niitä ihmisiä sitten mitä ihmeellisimmissä paikoissa, että mulle tuli sitten mieleen, että mitä vittua noi niinku täällä tekee, että ku ryhmissä ne puhu toista ja iltaisin teki toista.” (entiset käyttäjät terapeuttina)

7.7 Tuomittujen mielipiteet Satakunnan vankilan päihdetyöstä

Satakunnan vankilan päihdetyötä koskevista pelkistyksistä muodostimme tutkimustuloksiin perustuen yhdeksän alakategoriaa. Haastatellut kokivat Satakunnan vankilan päihdetyön kohtalaisen hyväksi, vaikka kaikilla ei ollutkaan aikaisempaa kokemusta johon verrata. Parantamismahdollisuudet päihdetyön osalta koettiin vähäisiksi. Erityisesti päihdehoitojen lisääminen nähtiin tärkeänä. Erilaisten hoitomuotojen esitteiden näkyvillä olo sai kiitosta. Erityisohjaajan kanssa keskusteleminen koettiin hedelmälliseksi hoitomuodoksi. Satakunnan vankilan päihdekuntoutus-osaston oma Elämänpyörämalli koettiin jokseenkin toimivana. Vankila koettiin hyväksi paikaksi hoitaa päihdeongelmaa. Karsikkaan (2005, 76-77) tutkimuksessa on myös todettu, että vankila antoi monelle tilaisuuden huumeiden käytön lopettamiselle. Toisille haastatelluista ei kuitenkaan ole tarjottu tämän tuomion aikana päihdehoitoa aiempien hoitoon osallistumisien tähden.

”Tää on kuitenkin hyvä paikka hoitaa sitä (päihdeongelmaa) ja tääl (vankilassa) on aikaa ja on selvin päin porukka”

”Ku ekan kerran täälä Sannan (erityisohjaaja) kävi, ensin mä aattelin kylä, et mitä toiki touhu on, et meenkö laisinkaan, mutta kyllä sitä pikku hiljaa on vähän niinku ruvennu kaipaamaan. Et koskas tää nyt taas on.”

”Et mä koen hirveen hyväks sen, et mä saan keskustella mun asioista...Et mä en enää millään muulla taval tääl ei oikeen pääse eteenpäin, eikä kehity mitkään ajatukset, jos ei oo jollain tavalla vuorovaikutuksessa ihmisten kanssa.”

7.8 Tuomittujen ajatuksia päihteiden käytöstä vapautumisen jälkeen

Tulevaisuuden päihteiden käyttöä koskevista pelkistyksistä muodostimme kahdeksan alakategoriaa. Haastateltujen mielipiteet vapautumisen jälkeisestä päihteiden käytöstä jakaantuivat moneen eri suuntaan. Päihteiden käytön koettiin olevan itsestä riippuvaista, eivätkä kaikki selvästikään olleet halukkaita lopettamaan kokonaan. Toiset eivät olleet halukkaita käyttämään eivätkä uskoneet enää käyttävänsä päihteitä vapautumisen jälkeen. Osa koki mielihalujensa olevan torjuttavissa. Henkilökohtaisten asioiden kunnossa oleminen koettiin erityisen tärkeäksi, jotta tulevaisuudessa ei päihteitä käytettäisi. Kriminaalihuollon päihdetyön kehittämishankkeen Bikva-arvioinnissa (2004, 13-14) myös todetaan, että mitä paremmin vanki saa asiansa hoidettua, sitä paremmin hän pystyy olemaan ilman päihteitä. Tämän tuomion tarkoitus on olla viimeinen raitistumisyritys.

”En oo aatellu vie niin pitkälle, mutta ne lähtökohdat pitäis olla kunnossa et pystyis elää normaali elämää”

”En aatellu ol narkkari loppuikää, koska ei siin oo järkeä, eikä se sovi mun suunnitelmii.”

”Emmä enää omalla kohalla usko enää sellaseen kohtuu käyttöön, se on sitte aika tiukkaa linjaa, ettei ees alkoholia eikä mitää.”

”Jos tämä oli se oppiraha, mikä oli maksettava, ni se oli sitte halpa oppiraha. Jos se (päihteiden käyttö) tähän jää, ni se kestetään, mutta jos ei se onnistu, ni sitten mä en enää yritäkkään.”

7.9 Tuomittujen ajatuksia vapautumisen jälkeisistä päihdehoidoista

Tulevaisuuden päihdehoitoihin liittyvistä pelkistyksistä tutkimustulostemme perusteella muodostimme yhdeksän alakategoriaa. Haastatellut kokivat saaneensa tietoa mahdollisista vapautumisen jälkeisistä päihdehoidoista. Halukkuus erilaisiin päihdehoitoihin vaihteli, eivätkä toiset kokeneet olevansa kiinnostuneita tai tarvitsevansa minkäänlaista päihdehoitoa. Alakategorioista kolme kuvaa tyyppiä, joka ohjautuu itsenäisesti hoitoon, kun kokee hoidon tarpeelliseksi. Nämä kategoriat ovat Lähtee mieluummin kotiin kuin

hoitoon, Ei ole kiinnostunut päihdehoidosta ja Voisi mennä avohoitoon. Yksi alakategorioista kuvaa AA-/ NA- ryhmät omakseen kokevaa tyyppiä, joka saa apua vertaistuesta. Yhden alakategorian muodostimme joko vain yksilö- tai ainoastaan yhteisöhoitoa har-kitseville. Vapautumisen jälkeisen ajan päihdehoitomahdollisuuksista on tietoa. Kaikki eivät koe tarvetta päihdehoitoon, sillä tulevaisuudessa kaikki on mahdollista.

”Tai kiinnostas mut mää tiedän sit jos mä pääsen siviiliin ni ei must oo menee niihi (päihdehoitoihin).”

”Ei oo tarjottu sillai, mutta sillai niinku emmä oo niist kyl ollu kiinnos-tunukkaa koska mulla on ollu kuiteski alusta lähtien sillai selvät suunni-telmat mitä mä sit teen.”

”Mun mielest mä oon sellanen kaveri, et mun mielestä kannattaa vaan is-tua linnassa ja sitten lähtee tonne siviiliin, että noi A-koti hommat on ihan semmosia...”

”Ei usko et oikeen tarviikaa, et mulla on, jos vaan pysyy selvänä, ni sivi-i-lissä hyvät tukijoukot.”

7.10 Tuomittujen ajatuksia yhteyksistä päihteitä käyttäviin ystäviin

Päihteitä käyttävät ystävät nousivat esiin jokaisessa haastattelussa. Muodostimme niitä koskevista pelkistyksistä kuusi alakategoriaa. Haastateltavien entiset kaverit olivat käyt-täjiä. Käyttäjäkavereiden taakse jättäminen jakoi mielipiteet kahtia. Se koettiin joko helpoksi tai vaikeaksi. Osa tunsu jäävänsä tyhjän päälle ilman käyttäjäkaverien seuraa, vaikka juuri he saivat sortumaan päihteisiin. Huomatessaan muutoksen raitistumisen seurauksena käyttäjäkaverit menettivät kiinnostuksensa. Päihteettömien kavereiden tar-ve on nähty myös Karsikkaan (2005) tutkimuksessa sekä Kriminaalihuollon päihdetyön kehityshankkeen Bikva-arvioinnissa (2004). Karsikkaan (2005, 64) tutkimuksessa todet-tiin, että kaveripiiri muodostui voittopuolisesti huumeidenkäyttäjistä, joskin monella oli huumeettomiakin kavereita.

”No kyl se sillon aluks oli tosi vaikeeta...kyl siit aika tyhjän päälle jäi jo-tenki...ku ei mulla ollu aikasemmin yhtään ns. normaali ihmistä siin ka-veri piirissä, kaikki käyttäjiä...”

”Se on sit taas aika vaikeet olla pitämät yhteyt niihi vanhoihi kavereihi.”

”Itse asiassa se oli helppoo, niinku todella helppoo jättää kaikki kaman käyttäjät ja tommoset, et emmä niitten kaa pyörinyt, mut kyl mä niit satuin sit näkeen.”

”En mä oo hirveesti jaksanu käyttäviin kavereihin mitään yhteyksii pitää, se on kyl aika sillai oleellinen juttu, et ettei sit voikkaan, jos meinaa ite olla selvin päin.”

7.11 Läheisten vaikutukset päihdeongelmaan

Läheisten tuki näkyi jokaisen haastateltavan kertomuksessa. Sitä koskevista pelkistyksistä muodostimme tutkimustulostemme pohjalta 12 alakategoriaa. Haastateltavien läheiset ovat tietoisia päihdeongelmasta. Osa haastatelluista on kokenut, että heidän päihdeongelmansa on vahingoittanut läheisiä, silti läheiset ovat yrittäneet auttaa. Läheisten apu on näkynyt eri muodoissa, kuten hoitoon lähdön tukemisessa, tukiryhmässä käymisessä ja ymmärtämyksenä. Haastateltavan oma rehellisyys päihdeongelmastaan on auttanut läheisiä ymmärtämään. Raitis läheinen koettiin hyväksi tueksi. Haastateltaville on tärkeää saada näyttää omaisille onnistumisensa päihhteistä vieroittautumisessa. Perheellisäys on auttanut pysymään välillä raittiina. Joidenkin mielestä läheisten tuella ja sanomisilla ei ole suurempaa vaikutusta. Kriminaalihuollon päihdetyön kehityshankkeen Bikva-arvioinnin (2004, 11-14) mukaan omaisten tukea arvostetaan erityisen paljon, jos sitä vain on saatavilla. Siinä nähtiin omaisten tuen lisäävän mahdollisuuksia päihdehoidon onnistumisessa. Samat asiat tulivat esille myös Karsikkaan (2005, 82) tutkimuksessa.

”Koska mul on maailman paras äiti, ni on ollu sillekin kiva näyttää että mihkä sen poika pystyy muutaki ku tekee rikoksii, olee vankilas ja narkkaa. Sekin on iso juttu.”

”Tietysti se on aika vähän, mitä tollai omaisetkin voi tehdä loppujen lopuks, et kyl se halukkuus lähtee niinku itsestään lopettaa se käyttäminen.”

”Emmä oo kuunnellu ikinä oikeestaan mitä muut sanoo sillon, oli se sit ihan kuka tahansa, mut et se verran ne (läheiset) on auttanu, ku ne on pystyny tietysti, enkä mä niiltä sit kyl enempää voinu vaatiikkaan.”

7.12 Päihteet vankilassa

Haastateltavien puheissa näkyi, että päihteitä esiintyy vankilassa, vaikka se onkin lain mukaisesti päihteetön avolaitos. Alakategorioita päihteiden vankilassa esiintymisestä loimme tutkimustulosten pohjalta yhdeksän. Suurimman osan mielestä päihteitä on tarjolla vankilassa ja ne näkyvät vankilan yleisessä ilmapiirissä sekä vankien käyttäytymisessä. Päihteiden esiintymisen vankilan sisällä koettiin olevan surullista. Joidenkin mielestä päihteitä ei juuri esiinny vankilassa. Osa haastatelluista sanoi, ettei käyttäisi päihteitä, vaikka niitä olisi tarjolla. Joidenkin mielestä jatkuva päihteiden käyttö vankilassa on mahdotonta. Haastatelluista vangeista osa ajatteli, että päihteiden esiintymisen ja vankilan päihteettömyyden välillä on ristiriita. Osan mielestä ristiriitaa ei ollut. Kaikista ristiriidoista huolimatta todettiin, että päihteetöntä paikkaa ei pystytty luomaan. Yleisenä ajatuksena oli, että päihteet kulkeutuvat joka paikkaan, vaikka sitä yritettäisiin estää.

”Onhan siinä tietenkin ristiriita, mut se on kuitenkin aikamoinen mahottomuus et pystyttäis niinku sata prosenttisesti takaamaan sellane (vankila) mis ei oo lainkaa päihteitä.”

”Kyl se (päihteiden käyttö) täällä sellases yleises ilmapiiris näkyy jotenki...ihmisten käyttäytymisessä näkyy”

”Ei se muhun millään lailla oo vaikuttanut, se joka käyttää, se käyttää ja ottaa sen oman riskinsä ja se on sen asia.”

7.13 Tuomion vaikutus ajatuksiin päihteistä

Kysyimme haastatelluilta onko juuri tämä tuomio vaikuttanut jotenkin heidän ajatuksiinsa päihteistä. Alakategorioita muodostimme neljä. Mielenpiteet tuomion vaikuttavuudesta jakautuivat monelle eri taholle. Joidenkin mielenpiteet ovat muuttuneet negatiivisemmiksi päihteitä kohtaan ja tuomio koettiin kevyeksi, mikäli se auttaa selvään elämään. Ajattelutavat päihteistä ovat erilaisia selvin päin ja päihteiden vaikutuksen alaisena ollessa. Selvin päin ajattelee, ettei päihteiden käytöstä seuraa mitään hyvää. Toiset taas eivät kokeneet tuomiolla olleen vaikutusta ajattelutapaansa ja loput eivät tienneet ovatko mielenpiteet muuttuneet. Osa koki viisastuneensa tuomion aikana.

”Onhan ne (ajatukset päihteistä) muuttunu sillai et ei niist ikin mitää hyvää seuraa”

”En ajattele ainakaan, et en koskaan. Ei ne (päihteet) ainakaan päällimmäisinä ajatuksina oo, mä oon kuitenkin vasta nuori, et mul on aika paljon elämäs vie edessä.”

”Nyt mä oon ainakin yhtä asiaa, kahta asiaa viisaampana osaan lähteä tosta portista ulos. Viimeks kokeiltiin vähä niinku soitellen sotaan. Niin itsevarmana ja tietoisena kaiken maailman tapahtumist ja sitten kun tuli paskaa niskaan, ni sitte oltiin ihan vitun maansa myyneitä.”

7.14 Yleisiä mielipiteitä päihdetyöstä

Haastattelujen aikana tuli esille paljon asioita yleensäkin päihdetyöstä, joten muodostimme siitä oman osa-alueen. Alakategorioita loimme tutkimustulosten perusteella kuusi. Osa kokee päihdehoitojen muuttaneen elämää parempaan suuntaan ja osa odottaa niiden muuttavan elämänsä. Päihdetyötä työtä tarvitaan paljon lisää, koska nykyään hoitoon joutuu jonottamaan liian kauan. Lisäksi päihdehoitoihin tulisi ottaa vain ne, jotka oikeasti hoitoa tarvitsevat ja jotka ovat motivoituneita. Vankilan koettiin olevan erityisen hyvä paikka päihteistä vieroittautumiselle. Karsikkaan (2005, 76-77) tutkimuksessa todettiin vankilaan joutumisen olevan hyvä tilaisuus lopettaa huumeiden käyttö.

”Jos ihmisten kans ei voida käydä niitä ongelmia läpi ja ratkasta niitä ongelmii minkä takii ollaan jouduttu vankilaan... todennäköisesti ne joutuu uudestaan”

”Täytyy myöntää, et kyl edelleen sais olla niinku enemmän, et kyl tuollaki niinku porukka joutuu jonottaa niihin kuukausitolkulla johonkin hoitoihin ja sit se niinku jää siihen, ettei niinku jaksu niin pitkiä aikoja, et siinä olis kuitenkin sillai, et sais katkaistuu sen nopeesti.”

”Monella syntyy halu vankilassa olla selvin päin ja sit ne yrittää siviilissäkin vaihtelevin menestyksin ja lopputuloksin.”

”Päihdehommiin änkee paljon näissä taloissa semmosetki, jotka laskelmoi mielessä, et ku mä meen tonne ni mä saan etuuksia. Et semmoset karsittais sieltä pois ja semmoset ku sitä apua haluaa ja todella tarvii, niille sitä ois.”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tarkoituksenamme oli tutkia Satakunnan vankilassa olevien vankien ajatuksia ja kokemuksia päihteistä, päihteiden käytöstä sekä päihdehoidoista. Tutkimustehtävinämme olivat: miten vangit kokevat oman päihteiden käyttämisensä ennen vankeutta, millaisia aikaisempia kokemuksia vangeilla on päihdehoidoista, miten vangit kokevat vankilan tarjoamat päihdehoidot tämän tuomion aikana, mitä vangit ajattelevat omasta päihteiden käytöstään tulevaisuudessa ja minkälaisia päihdepalveluja vangit haluaisivat käyttää tulevaisuudessa.

Tutkimustuloksemme eivät ole yleistettävissä, koska otoksemme (kuusi vankia) on vain pieni osa Satakunnan vankilan vankimäärästä. Tarkoituksenamme olikin saada yksityiskohtaisempaa tietoa vankien kokemuksista, sekä uutta tietoa tutkimustehtäviemme lisäksi.

Tutkimuksessamme selvisi, että haastatelluilla oli hyvinkin samantyyppiset päihdetaustat. Päihteiden käyttö oli alkanut jo nuorella iällä ja se oli ollut säännöllistä ja pitkäaikaista. Päihteiden käytön syyt olivat moninaisia, mikään tietty syy ei noussut erityisesti esille. Ihmettelimme, ettei kukaan haastatelluista kertonut päihteiden käytön johtuvan hyvän olon tunteen ja nautinnon hakemisesta.

Jokainen haastateltu on myöntänyt päihdeongelmansa ja sen vaikutukset omaan elämänsä. Haastatellut kertoivat, että heidän tekemiinsä rikoksiin liittyivät aina päihteet jotenkin. Haastatellut eivät uskoneet, että olisivat tehneet rikoksia ilman päihteitä. Tutkimustuloksia analysoidessamme pohdimme kuinka paljon päihteiden käyttö todellisuudessa vaikuttaa vankilatuomioiden lukumäärään. Mielestämme ainakin osa haastatelluista olisi saattanut pysyä kaidalla tiellä ilman päihdeongelmaa.

Yleisesti vankiloiden päihdehoitojen koettiin kehittyneen, sillä aikaisempien tuomioiden aikana haastatellut olisivat kaivanneet enemmän päihdehoitoja ja tietoja niistä. Onneksi nykyään on mielestämme herätty huomaamaan vankiloiden päihdetyön kehittämistarpeet. Uusia vankiloihin liittyviä tutkimuksia tunnutaan tehtävän nykyisin aika paljon.

Haastateltujen mielipiteet aikaisemmista siviilipäihdehoidoista vaihtelivat. Yksilöhoito sai hieman enemmän positiivista palautetta, erityisesti ryhmäkeskusteluita kritisoitiin rankasti. Nykyisin kaikki päihdehoito tuntuu keskittyvän yhteisö- ja ryhmähoitoon, joten olimme hieman yllättyneitä yksilöhoidon saamasta kannatuksesta. Olimme myös kovin yllättyneitä siitä, että lääkkeetön päihdehoito sai paljon puoltavia mielipiteitä. Ymmärsimme haastateltujen mielipiteet lääkkeellistä hoitoa kohtaan siten, että todellisessa tarpeessa lääkkeet ovat kuitenkin hyväksyttäviä.

Saimme paljon mielipiteitä entisten käyttäjien toimimisesta päihdetyöntekijänä. Ymmärrämme kyllä, miksi entistä käyttäjää pidetään hyvänä työntekijänä, mutta oli positiivista huomata, että toiset suhtautuvat heihin pienellä varauksella. Toisilta ihmisiltä saadun tuen huomasimme olevan erityisen tärkeää, tuli se sitten ammattilaisilta, läheisiltä tai vertaistukena AA-/NA -ryhmältä. Mielestämme olisi tärkeää, että vankilat tekisivät huomattavasti nykyistä enemmän yhteistyötä vankien läheisten kanssa. Olisiko myös aiheellista järjestää kaikille vangeille avoimia ja vapaaehtoisia keskusteluryhmiä, joista voisi saada vertaistukea?

Satakunnan vankilan päihdetyötä koskevista mielipiteistä nousi esiin tarve lisätä ja kehittää päihdehoitoja. Sen lisäksi haastatteluista ei noussut esiin muita parantamistarpeita. Päihdekuntoutus-osastolla käytössä oleva Elämänpyörä-malli nähtiin kohtalaisen hyvänä. Mahdollisuus keskustella erityisohjaajan kanssa kahden kesken sai kiitosta. Toisaalta mietimme, että se on lähes ainoa hoitomuoto mitä tarjotaan päihdekuntoutusosaston ulkopuolisille. Mielestämme on kuitenkin hienoa, että yksilökeskustelut koettiin toimivaksi hoitomuodoksi ja niitä jopa odotettiin innolla. Yleisesti vankila koettiin hyväksi paikaksi hoitaa päihdeongelmaa, koska siellä ollaan pakostakin selvin päin. Olimme positiivisesti yllättyneitä siitä, että haastatellut olivat tätä mieltä, sillä yleensä vankiloita pidetään niin sanottuina rikollisuuden yliopistoina. Haastatelluilta saamamme käsityksen mukaan suurin osa avotallossa tuomiotaan suorittavista vangeista haluaa olla ilman päihteitä myös tuomion jälkeen.

Mahdolliselle päihteiden käytölle vapautumisen jälkeen nähtiin eri mahdollisuuksia. Tärkeänä nähtiin se, että mahdollinen päihteiden käyttö on itsestä kiinni, eikä siihen muut pysty vaikuttamaan. Erityisen tärkeänä koettiin henkilökohtaisten asioiden, kuten asunnon, työpaikan ja tukiverkon kunnossa oleminen. Näiden asioiden kunnossa oleminen

nen ehkäisisi päihteiden käytön uudelleen aloittamista tulevaisuudessa. Vapautumisen jälkeisistä päihdehoitomahdollisuuksista haastatellut kokivat saaneensa tietoa riittävästi. Yleisesti haastatellut eivät olleet kovinkaan innostuneita lähtemään päihdehoitoon vapauduttuaan. Miellyttävimmiksi hoidoiksi nousivat niin sanotut avohoidot ja matalan kynnyksen paikat. Emme olleet yllättyneitä vastauksista, koska kuitenkin vankilassa eletään hyvinkin rajoitetusti ja valvotusti. Esimerkiksi yhteisöhoidoissa eletään tarkan päivärutiinin mukaan. On täysin ymmärrettävää, että vankilasta vapautunut haluaa luoda itselleen oman päivärytminsä.

Haastateltujen puheissa kävi selvästi ilmi, että kaveripiiri koostui pääasiassa käyttäjistä. Osa haastatelluista oli selvästi halukkaita jättämään taakseen entisen kaveripiirin. Toiset taas kokivat sen olevan todella hankalaa. Osa pelkäsi jäävänsä tyhjän päälle ilman käyttäjäkavereiden seuraa, koska kaveripiiriin ei juuri kuulunut raittiita kavereita. Mielestämme yksi suuri edellytys raitistumiselle on käyttäjäkavereiden taakse jättäminen ja raittiin tukiverkon löytäminen.

Haastatellut kokivat läheisten tuen todella tärkeänä itselleen. Jotkut haastatelluista olivat huomanneet päihdeongelmansa vahingoittaneen läheisiään, mutta siitä huolimatta läheiset olivat yrittäneet auttaa. Haastatellut haluavat näyttää läheisilleen, että heistä on muuhunkin kuin tekemään rikoksia, olemaan vankilassa ja käyttämään päihteitä. Raittiin läheisen todettiin olevan hyvä tuki. Yleensä keskustellaan päihdeongelman vaikutuksista läheisiin, siksi olimme yllättyneitä kun haastatellut puhuivat läheisten vaikutuksista päihdeongelmiin. Vaikka läheisten tuki koettiin tärkeäksi, läheisten tuella tai sanomisilla ei ole ollut suurempaa vaikutusta, kun vastaaja on ollut päihteiden vaikutuksen alaisena. Haastateltujen ajatukset olivat mielestämme hieman itkeskeisiä, mutta uskomme sen olevan tyypillistä päihdeongelmaiselle.

Avolaitos on lain mukaisesti päihteetön, kuitenkin haastateltujen mukaan vankilassa esiintyy eri päihteitä. Vankilassa olevien päihteiden kerrottiin näkyvän yleisessä ilmapiiirissä sekä vankien käyttäytymisessä. Haastateltujen mielestä päihteet kulkeutuvat nykyisin kaikkialle, eikä täysin päihteetöntä paikkaa pystytä luomaankaan. Pohdimme, hakevatko jotkut vangit päihteiden käytöllä lisäjännitystä tuomion ajaksi, vaikka tietävät, että se on laitonta ja rangaistavaa. Olimme erityisen yllättyneitä siitä, että haastatellut kertoivat meille hyvinkin avoimesti vankilassa esiintyvistä päihteistä. Haastatellut

eivät kokeneet tämän tuomion erityisesti vaikuttaneen heidän ajatuksiinsa päihteistä. Pieniä muutoksi oli huomattavissa, mutta mitään radikaalimpaa emme huomanneet. Ehkä vankilassa esiintyvät päihteet vaikuttavat siihen, etteivät haastateltujen ajatukset päihteistä ole muuttuneet.

Haastatteluista nousi esiin yleisenä mielipiteenä päihdetyöstä, että se on hyvä ja vaikuttava asia. Vaikka hoidoista tuleekin negatiivista palautetta, päihdehoitoihin luotetaan vielä nykyään ja niiden odotetaan muuttavan hoitoon osallistuvan elämää. Vankila koetaan hyvänä paikkana päihdeongelman hoitamiselle.

Jatkotutkimusaiheiksi pohdimme muutamia eri vaihtoehtoja. Vankilassa käydessämme vanginvartijat kommentoivat tutkimusaihettamme ja ajattelimme, että olisi mielenkiintoista tehdä saman aihepiirin tutkimus henkilökunnan näkökantilta. Työtä tehdessämme podimme niin sanotun seurantatutkimuksen mahdollisuutta, joka kuitenkin on käytännössä mahdotonta muun muassa tietoturvasyistä. Yhtenä vaihtoehtona olisi tehdä vastaava tutkimus Satakunnan vankilassa tai jossain muussa avolaitoksessa muutaman vuoden kuluttua ja verrata tuloksia toisiinsa. Eräänä vaihtoehtona olisi myös laajempi kvantitatiivinen kyselylomaketutkimus laajemmalla otoksella.

LÄHTEET

- Alasuutari, P. 2001. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1985. Teemahaastattelu. Helsinki. Kyriiri Oy.
- Hirsjärvi, S. , Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Ikkala, M. 2001. Rikosoikeudelliset toimenpiteet ja syyttämättä jättäminen. Teoksessa Piisi, R. (toim.) Huumetyö. Tampere. Tammi. 132-153.
- Inkeroinen, T & Partanen, A. Päihdepalvelujen tila 2005. Stakesin työpapereita 7/2006. Helsinki. Stakesin monistamo.
- Inkinen, M., Partanen, A. & Sutinen, T. 2000. Päihdehoitotyö. Tampere. Tammi.
- Irti huumeista ry, Keskusrikospoliisi, Opetushallitus & Suomen vakuutusyhtiöiden keskusliitto. 1997. Tietopaketti huumeista.
- Karsikas, V. 2005. Selvin päin olosta tulee hyvä fiilis. Päihdeongelmaisten vankien voimaantuminen. Rikosseuraamusviraston julkaisuja 3/2005.
- Kaukonen, O. 2001. Sosiaali- ja terveydenhuollon päihdepalvelujärjestelmä. Teoksessa Piisi, R. (toim.) Huumetyö. Tampere. Tammi.106-131.
- Koski-Jännes, A. 1995. Huppu silmiltä, Katsaus vankien päihteiden käytön vähentämismenetelmiin ja niiden tuloksellisuuteen. Helsinki. Hakapaino Oy.
- Kriminaalihuollon päihdetyön kehittämishankkeen Bikva-arviointi, 2004.”Että olis joku, kelle puhua asioista...” Rikosseuraamusviraston monisteita 11/2004. Saatavissa: <http://www.rikosseuraamus.fi/uploads/jlez6sdfwdh.pdf>
- Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede Vol. 11, no 1/99. Oulun yliopisto hoitotieteen laitos.
- Käypä hoito –suositus. Alkoholiongelmaisen hoito. Duodecim 2005;121(7):788-803. Saatavissa www.kaypahoito.fi.
- Käypä hoito –suositus. Huumeongelmaisen hoito. Duodecim 2006;122(5):596-614. Saatavissa www.kaypahoito.fi.
- Muiluviuri, M-L. 2006. Vangit vankiloittain ja tulevan aluevankilajaon mukaan 1.5.2006. Rikosseuraamusviraston monisteita 7/2006.
- Mutalahti, T. 1999. Hoito ja rangaistus kohtaavat, vankien päihdehuoltoprojektin loppuraportti. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Päihdetyö vankeinhoidossa. 2005. Rikosseuraamusvirasto. Saatavissa [www.rikosseuraamus.fi/uploads /57ao069sox3cia0.pdf](http://www.rikosseuraamus.fi/uploads/57ao069sox3cia0.pdf).

Riittinen, L. 2001. Huumetyö vankiloissa. Teoksessa Piisi, R. (toim.) Huumetyö. Tampere. Tammi. 154-170.

Rikosseuraamusvirasto. Rangaistusvankien päärikos ikäryhmittäin 1.5.2005. Vankeinhoito. Taulukko12. [viitattu 5.6.2007]. Saatavissa: <http://www.rikosseuraamus.fi/uploads/t1104gmsa.pdf>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Tynjälä, P. 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. Kasvatus 22 (5-6), 387- 398.

Vankeinhoidon päihdestrategia. I osa. Toimintaohje vuosille 1999-2001. Oikeusministeriön vankeinhoito-osaston ohje 27.1.1999.

Vankeinhoidon päihdestrategia vuosiksi 2004-2006. Rikosseuraamusvirasto. Helsinki 2004.

RIKOSSEURAAMUSVIRASTO

LIITE 1 (1/)

2.4.2007

6/912/2007

Inkeri Penttinen ja
Johanna Saari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Harjavalta
Myllykatu 10
29200 HARJAVALTA

Hakemus 28.2.2007

TUTKIMUSLUPA

Opiskelette Satakunnan ammattikorkeakoulun Sosiaali- ja terveysala Harjavalta –yksikössä; Johanna Saari sosiaalialan ja Inkeri Penttinen hoitotyön koulutusohjelmassa. Opintoihinne liittyvässä opinnäytetyössä aikomuksenanne on kuvata Satakunnan vankilassa olevien vankien päihteiden käyttö ja päihdehoitokokemuksia. Tavoitteena on tuottaa Satakunnan vankilalle tietoa vankien omista käsityksistä vankilan tarjoamasta päihdehoidosta ja sen vaikuttavuudesta. Olette olleet hankkeen osalta yhteydessä erityisohjaaja Sanna Montoseen. Oppilaitoksen puolesta tutkimuksenne ohjaajina ovat TtM Erja Hannula ja YM Anja Siren.

Tutkimustanne varten haluatte haastatella yhteensä kuutta vankia, kolmea Huittisten ja kolmea Köyliön osastolta. Haastattelujen lisäksi ette halua muita vankeja yksittäisiä vankeja koskevia tietoja. Haastatteluissa vangit voivat olla nimettöminä.

Rikosseuraamusvirasto myöntää teille hakemanne tutkimusluvan voidaksenne tehdä tutkimuslupahakemuksen mukaiset haastattelut.

Tutkimuksen toteutuksessa yhteyshenkilönä Satakunnan vankilassa toimii erityisohjaaja Sanna Montonen. Haastateltavien valinta tehdään antamienne kriteerien mukaisesti hänen avustuksellaan. Haastattelujen toteutus ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa vankilan muulle toiminnalle.

Vankien osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista ja heiltä pitää pyytää haastatteluun yksilöity ja informoitu suostumus. Tutkimusaineisto tulee säilyttää niin, että se ei joudu ulkopuolisten käsiin. Tutkimustulokset tulee esittää niin, että yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa. Luovutettavat aineistot on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön.

H:\Omat\TUTKIMUS\TUTKIMUSLUPAT\Penttinen&Saari_päihteistä_0.9.doc

Käyntiosoite
Albertinkatu 25
00180 HFI SINKI

Postiosoite
PL 319
00181 HFI SINKI

Puhelin
010 36 88500

Telekopio
010 36 88446

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Yksittäisiä tunnistettavia vankeja koskeva tutkimusaineisto on hävitettävä kun tutkimus on valmis.

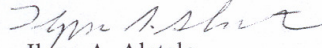
Tutkimuksen valmistuttua siitä tulee lähettää kopio Rikosseuraamusvirastolle sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksessa toimivalle Kriminologiselle kirjastolle.

Pääjohtaja

Esa Vesterbacka

Erikoissuunnittelija

Ilppo A. Alatalo

TIEDOKSI

Satakunnan vankilan johtaja Tauno Mäkelä
Erityisohjaaja Sanna Montonen, Satakunnan vankila
Länsi-Suomen aluevankilan johtaja Jaakko Kopra
Rikosseuraamusviraston vankeinhoidon tuloslinja
Erityisasiantuntija Ulla Knuuti

PYYNTÖ HAASTATTELUUN OSALLISTUMISESTA

Hei!

Olemme tekemässä opinnäytetyötä koskien Satakunnan vankilassa olevien vankien päihteiden käyttöä ja päihdehoitokokemuksia. Tavoitteenamme on tuottaa Satakunnan vankilalle tietoa vankien omista käsityksistä vankilan tarjoamasta päihdehoidosta ja sen vaikuttavuudesta.

Opiskelemme Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Johanna opiskelee sosiaalialan (sosiologi) ja Inkeri hoitotyön (sairaanhoitaja) koulutusohjelmassa.

Haluaisimme haastatella Teitä opinnäytetyöhöemme. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja tapahtuu kasvotusten. Haastattelut suoritamme Satakunnan vankilan tiloissa erikseen sovittavana ajankohtana. Haastattelun lisäksi emme halua muita yksittäisiä vankeja koskevia tietoja. Haastatteluun osallistutaan nimettömänä. Haastattelut nauhoitetaan.

Tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään niin, etteivät ulkopuoliset tahot saa niitä tietoonsa. Tutkimuksen valmistuttua vankeja koskeva tutkimusaineisto hävitetään. Tutkimustuloksia tulkittaessa varmistamme, että yksittäiset henkilöt eivät ole tunnistettavissa.

Toivomme osallistumistasi!

Kevät terveisin

Inkeri ja Johanna

Suostun osallistumaan haastatteluun

Pvm

Allekirjoitus

Teemahaastattelun runko

Taustatiedot

- Ikä
- Mistä nykyinen tuomio on tullut
- Vankilakertaisuus

Ennen tämän hetkistä tuomiota

- päihteiden käyttö
- päihdehoidot

Tämän hetkisen tuomion aikana

- päihteiden käyttö
- päihdehoidot

Ajatuksia tulevaisuudesta

- päihteiden käyttö
- päihdehoidot

PELKISTETYT;

- Päihteiden käyttö alkanut 16-vuotiaana kannabiksella ja lääkkeiden väärinkäytöllä.
- Alkoholia ei ole juurikaan käyttänyt.
- Käytti kannabista ja lääkkeitä noin kaksi vuotta.
- Aloitti amfetamiinin käytön noin 18-vuotiaana.
- Heroiinin käytön aloitti 20 -21-vuotiaana.
- Käytti heroiniin noin vuoden ajan.
- Käytti satunnaisesti pilveä, amfetamiinia ja subuteksia.
- Käytti päivittäin amfetamiinia, subuteksia ja lääkkeitä sekä kaikkia muita huumeita joita oli tarjolla.
- Käyttänyt huumeita kymmenen vuotta.
- Aktiivisesti käyttänyt amfetamiinia, subuteksia ja hasista.
- Aloitti 14-vuotiaana lääkkeiden ja alkoholin sekakäytön.
- 15-vuotiaana käytti morfiinia ja hasista.
- 18-vuotiaana alkoi käyttämään suonensisäisiä huumeita.
- On ollut kiinnostunut huumeista jo 12-13-vuotiaana.
- Ei pidä alkoholin juomisesta, koska sitä seuraa väsymys ja outo olo.
- On aloittanut pillereillä ja hasiksella, joiden jälkeen tuli käyttöön kokaiini ja ekstaasi.
- Oli 2 vuotta ilman mitään päihteitä.
- Käytti alkoholia kohtuullisesti.
- Ei käyttänyt huumeita, mutta joi jonkin verran.
- Aloitti imppaamisella, mistä siirtyi juomiseen.
- Joi ensin tinneriä, mistä siirtyi selluloosalakan kautta alkoholiin.
- Nuorempana joi myös korvikkeita, nyttemmin pontikkaa ja kiljua.
- Ei juuri osta Alkosta, koska ei myydä velaksi.
- Ei ole ollut varaa Alkon juomiin.
- Ei ollut varaa juoda ravintoloissa.
- 17-vuotiaasta lisännyt juomistaan.
- Juo runsaasti ja polttaa hassista, ei käytä lääkkeitä eikä amfetamiinia.
- Juonut nuoresta saakka.

ALAKATEGORIAT;

- Tuomitut nuoria päihteiden käytön alkaessa
- Käyttö lähinnä huumeiden sekakäyttöä
- Ei käytä alkoholia
- Huumeiden käyttö pitkäaikaista
- Ei käytä huumeita
- Ei varaa juoda alkoholia
- Päihteiden käyttö säännöllistä
- Subutexin väärinkäyttö yleistä
- Raittiita kausiakin ollut
- Alkoholin käyttö runsasta

YLÄKATEGORIA;

PÄIHTEIDEN KÄYTÖN HISTORIA

PELKISTETYT;

- Huumeita käyttäessä löysi aina itselleen oikeutuksen omaan käyttämiseen.
- Kun oli käyttänyt huumeita riittävän kauan, tuntui, ettei arkea voinut elää selvin päin ja siitä sai itselleen oikeutuksen huumeiden käyttöön.
- Käytti huumeita, koska muutkin käyttivät.
- Masentui ollessaan selvin päin.
- Ei nähnyt muita mahdollisuuksia itselleen, kuin huumeitten käytön.
- Monta kertaa yrittänyt elää ilman huumeita, mutta retkahtanut käyttämään uudestaan, koska ympärillä olevat ihmisetkin käyttivät.
- Selvin päin eläminen tuntui vaikealta.
- Ei tarvitse juomiseensa mitään erityistä syytä.
- Ei varta vasten hakenut viinaa, mutta jos tarjolla, juominen alkoi.
- Juovat kaverit saivat aina ratkeamaan.
- Päihteiden käyttö ollut jaksottaista ja tiettyjen henkilöiden kanssa päässyt lisääntymään.

PELKISTETYT;

- Ei usko tehneensä elämässään yhtään rikosta selvin päin.
- Jokaiseen tehtyyn rikokseen huumeet liittyvät jotenkin.
- Ei olisi tehnyt kaikkia rikoksia ollessaan selvin päin, jos olisi niin olisi tehnyt eri tavalla.
- On osallistunut erilaisiin rikoksiin saadakseen päivittäisen huume annoksen.
- Saadakseen aineita on tehnyt rikoksia.
- Kaikkiin rikoksiin ja niistä tulleisiin tuomioihin on liittynyt huumeiden käyttö.
- Kaikki rikokset on tehty päihteiden vaikutuksen alaisena tai niillä on jokin muu päihdeyhteys.
- Selvin päin ei juurikaan tee rikoksia.
- Kun käyttää, hankkii niin paljon ainetta, että tuomioista tulee suuria.
- Ei usko, että olisi vankilassa, jos ei olisi käyttänyt päihteitä.
- Selvin päin ei tee mitään pahaa, ainoastaan humalassa.
- Rikoksen tekohetkellä reilun kahden promillen humalassa.
- Ilman alkoholia ei olisi ollut yhdelläkään tuomiolla.

ALAKATEGORIAT;

- Selvin päin oleminen vaikeaa
- Käytti päihteitä, koska muutkin käyttivät
- Jatkuva käyttö loi oikeutuksen
- Ei tarvitse erityistä syytä
- Arki ilman huumeita oli vaikeaa
- Masentui ollessaan selvänä
- Näki ainoana mahdollisuutenaan käytön
- Muiden tarjoamana

YLÄKATEGORIA;

PÄIHITEIDEN KÄYTÖN SYYT

ALAKATEGORIAT;

- Ei tekisi rikoksia selvin päin
- Kaikkiin rikoksiin liittyy päihteiden käyttö
- Teki rikoksia saadakseen päihteitä

YLÄKATEGORIA;

RIKOSTEN PÄIHDEYHTEYDET

PELKISTETYT;

- Myöntää päihdeongelmansa.
- Ei ollut huomannut päihdeongelmaansa vielä 20-vuotiaana.
- On tiedostanut päihdeongelmansa jo aikaisemmin, mutta ei ole halunnut myöntää sitä itselleen.
- On kieltänyt ongelman olemassa olon viimeiseen asti ja ajatellut ettei sitä tarvitse millään tavalla hoitaa.
- Alkoholin kanssa päihdeongelma.
- Myönsi päihdeongelmansa itselleen.
- Tietää itse mihin pystyy päihdeongelmaansa puuttumaan ja mitä voi sille tehdä.
- On hoitanut päihdeongelmaa puoli vuotta.

ALAKATEGORIAT;

- Myöntää päihdeongelmansa
- On kieltänyt päihdeongelmansa
- Huomasi päihdeongelmansa myöhään
- Hoitaa päihdeongelmaansa
- Puuttuu itse päihdeongelmaansa

YLÄKATEGORIA;

TUOMITTUJEN MIELIPITEITÄ PÄIHDEONGELMASTAAN

PELKISTETYT;

- Edellisen tuomion aikana ei tarjottu minkäänlaista päihdehoitoa. Ei ole varma, olisiko silloin edes hoitoon lähtenytäkään, mutta olisi kaivannut tietoa sellaisesta mahdollisuudesta.
- Päihdehuollon osalta vankila on kehittynyt paljon ja se on huomattavissa esimerkiksi vapautumisen jälkeiselle ajalle tarjottavista mahdollisuuksista.
- Vankiloiden päihdehoidot ovat kehittyneet, mutta kehitettävääkin vielä on.
- Lääkkeelliseen hoitoon ei edellisellä tuomiolla suostuttu.
- Jotain parannusta on tapahtunut päihdetyössä.
- Pientä positiivista kehitystä on tapahtunut, mutta moni asia on muuttunut turhankin tarkaksi.
- Aiemmin ei ole ollut mitään päihdehoitoja, patistettu töihin.
- Kylmäkoskella päihdehoito henkilökohtaista.
- Kylmäkosken päihdeosastolla hoito perustui ryhmätoimintaan.
- Aiemmin tarjottu päihdehoitoa osastoa Kylmäkosken vankilassa.

ALAKATEGORIAT;

- Vankiloiden päihdehuolto on kehittynyt
- Aikaisemmalla tuomiolla ei tarjottu päihdehoitoa
- Lääkkeellistä hoitoa ei annettu
- Kylmäkoskella monenlaista päihdehoitoa
- Olisi kaivannut tietoa päihdehoidosta
- Kehitettävääkin vielä on

YLÄKATEGORIA;

TUOMITTUJEN AJATUKSIA AIKAISEMPIEN TUOMIODEN AIKAISISTA PÄIHDEHOIDOISTA

PELKISTETTY;

- Ei ole ollut päihdehoidoissa, ei ole nähnyt niitä tarpeelliseksi.
- Ei ole ollut kovinkaan kiinnostunut päihdehoidoista.
- Aineita käyttäessään ajattelee, ettei tarvitse mitään apua.
- Meni päihdehoitoon ja on ollut siitä asti raittiina.
- Katkaisuhoidossa on ollut niin levotonta, ettei siellä ole ollut mahdollisuuksia yrittää raitistua.
- Lääkkeet ovat auttaneet vieroitusoireiden hoidossa.
- Korvaushoito aloitettiin yhteisymmärryksessä, koska muuten menehtyminen olisi ollut mahdollista.
- On kokenut yhteisöhoitossa hyväksi sen, että potilaat/asiakkaat huolehtivat päivittäisistä asioista ja että heidän varassaan pyörivät myös keskusteluryhmät.
- Yhteisöhoitossa näkee sen, ettei ole yksin vieroittautumassa päihteistä.
- Yhteisöhoidot ovat hyviä, mutta sielläkin jokainen tarvitsee omaa rauhaa.
- Valitsi kyseisen hoidon, koska oli kuullut siitä positiivista palautetta.
- Päihdehoito oli sopiva, koska huumeiden käyttö loppui.
- Piti sekä yksilö- että yhteisöhoidoista ja näki molemmat tarpeellisina.
- Pystyi keskustelemaan hoidon aikana omista asioistaan ryhmässä, mutta antoi arvoa myös yksilökeskusteluille.
- Terapeutti, jolla on ollut päihdeongelma, on paras.
- On käynyt NA- ryhmässä ennen vankilaan joutumista ja on kokenut sen itselleen sopivaksi hoitomuodoksi.
- Ei usko, että olisi raittiina enää, jos ei olisi käynyt NA -ryhmässä. Kokee ryhmässä käymisen hyödylliseksi itselleen.
- NA -ryhmistä on saanut uusia, hyviäkin ystäviä, joista on ollut suurta apua yksinäisyyden torjumisessa.
- Pääsi päihdehoitoon riittävän nopeasti eikä joutunut odottelemaan.
- Päihdehoitoon hakeuduttaessa on hoidon tarve välitön, eikä kärsivällisyys riitä paperiasioiden hoitoon eikä virastoissa käymiseen.
- Kaikkien päihdehoitojen tulisi olla lääkkeetömiä.
- Koki hoidon hyväksi, vaikka sortuikin päihteisiin sen aikana.
- On kokeillut yhteisöhoitoja, muttei oikein pitä niistä.
- Aloitti päihdehoidot oma-aloitteisesti. Oma-aloitteista hoito on nytkin.
- Siltavalmennuksessa keskitytään perusasioihin, kuten terveydenhoito ja virastokäynnit.

ALAKATEGORIAT;

- Ei kokenut päihdehoitoja tarpeellisiksi
- Ei ole kiinnostunut päihdehoidoista
- Ei tarvitse päihdehoitoa
- Päihdehoidosta ollut apua
- Päihdehoidosta ei ollut hyötyä
- Kokee yhteisöhoiton hyväksi
- Yhteisöhoitossa saa muilta tukea
- Ei pidä yhteisöhoitosta
- Yksilöhoidot ovat tarpeellisia
- Pitää sekä yksilö- että yhteisöhoitosta
- Kokee lääkkeet tarpeellisiksi
- Hoidon tulee olla lääkkeetöntä
- Päihdehoitoon päästävä nopeasti
- Entiset käyttäjät hyviä päihdetyöntekijöitä
- Negatiivinen kokemus entisistä käyttäjistä päihdetyöntekijöinä
- Ryhmät eivät toimi
- Ryhmissä ei pysytä aiheessa
- Kokee ryhmässä valehdeltavan
- Hoidon tulee olla vapaaehtoista ja oma-aloitteista
- Hakeutui hoitoon todellisessa hädässä
- Päihdehoito raitistanut
- Katkaisuhoidossa levotonta
- Hoito valittu muiden hyvien kokemusten perusteella
- Pitää NA- toiminnasta
- Ei koe AA:ta omaksi
- Tukihenkilö koettu tärkeäksi
- Läheisten tuki tärkeää
- Siltavalmennus koettu hyväksi
- Pakkohoito ei toimivaa
- Psykososiaalinen hoito hyvää

YLÄKATEGORIA;**TUOMITTUJEN AJATUKSIA AIKAISEMMISTA SIVIILIPÄIHDEHOIDOISTA**

- Siviilissä useat päihdetyöntekijät ovat entisiä käyttäjiä.
- Entiset käyttäjät tietävä enemmän kuin pelkät sosionomit/sairaanhoitajat.
- Entiset käyttäjät tietävät koko päihdekoemuksen ja ovat siitä selvinneet.
- Tukihenkilön kokenut aiemmin hyväksi ja tullut hänen kanssaan toimeen.
- Aiemmassa tukiverkossa töissä olleista entisistä käyttäjistä ei huonoa sanottavaa.
- Ratkettuaan käyttämään tuntui, että töissä olevat entiset käyttäjät puhuivat toista ja tekivät toista.
- Monta kaveria ollut hoidossa ja halusi itse kokeilla mitä voi saavuttaa siellä.
- Ollut hoidoissa niin kauan, että olo parantunut.
- Hoitoon hakeutuu, kun asiat eivät edisty lainkaan.
- Hoitoon hakeutuu vasta, kun kuolema tulee mieleen.
- Ei kokenut katkosta olevan hyötyä.
- Katkolla olleissa ryhmässä keskustelut eivät pysy aiheessa.
- Jatkohoidossa oltiin vain ryhmissä, ei päässyt juttelemaan kahden kesken.
- Pakottaminen vaikutti kielteisesti haluun osallistua AA:han.
- Kaiken päihdehoidon pitäisi olla vapaaehtoista.
- Kävi kerran AA:ssa, mutta ei kokenut omakseen.
- Pitää henkilökohtaisesta keskustelusta päihdehoidossa enemmän kuin ryhmistä.
- Ryhmissä ei puhuta mitä ajatellaan, koska pelätään muiden mielipidettä.
- Ei ole ollut missään päihdehoidoissa aiemmin. Lopettaa itse juomisen.
- Tietää millaista AA-kokouksissa on ja mitä siihen kuuluu.
- Kokee ryhmätilanteiden olevan ristiriitaisia, vaikka pystyy omasta ongelmasta puhumaan.
- Ei voisi kuvitella itseään ryhmään kertomaan ongelmistaan.
- Kokee, että ryhmäistunnot ovat teennäisiä ja niissä valehdellaan.
- Ei pidä ryhmähoitoa tehokkaana.
- Voisi mennä ryhmähoitoon, mutta ei suostuisi valehtelemaan.
- Pitää kahdenkeskistä keskustelua ryhmähoitoja parempana.
- Päihdevieroitushoidossa ei tulisi käyttää lainkaan päihdyttäviä lääkkeitä.
- Siltavalmennuksessa käytiin päihteiden käyttöä läpi ”teemaviikoilla”.
- Hoidossa oli itsetutkiskelua ja muuta psykososiaaliseen sisältyvää.
- Psykososiaalinen on ainoa hoito, jota haluaa.
- Lääkkeisiin perustuvassa hoidossa ei ole järkeä, sillä riippuvuus korvataan toisella.

- Ei usko, että olisi lähtenyt hoitoon ilman läheisten tukea.

PELKISTETYT;

- Vankiloihin tarvittaisiin enemmän päihdekursseja ja päihdehoitoa yleensäkin.
- Vankila on hyvä paikka hoitaa päihdeongelmaa, koska vangit ovat selvin päin ja aikaa riittää.
- Satakunnan vankilan päihdetyö saa hyvän arvostuksen.
- Elämänpyörä-malli on ollut kohtuullisen hyvä.
- Kokee Elämänpyörä-mallin olevan asioiden kertaamista, koska on käynyt samoja asioita läpi ollessaan päihdehoidossa. Sanoo asioiden kertaamisen olevan kuitenkin hyvä asia.
- Tuomion aikana ei ole tarjottu päihdehoitoa, koska on ollut hoidossa jo ennen tuomiota.
- On nähnyt eri hoitomuotojen esitteitä vankilan ilmoitustaululla.
- Ei ole ehditty tarjota päihdehoitoja, koska on itse ollut hyvin aktiivinen niiden suhteen.
- On saanut päihdeongelman käsittelyyn keskusteluapua.
- Keskustelut ovat selventäneet asioita ja on niiden avulla löytänyt ratkaisuja asioihinsa.
- Ajatukset päihteiden käytön lopettamisesta eivät kehity, jos niistä ei voi keskustella.
- On selvittänyt monia kysymyksiään keskusteluiden avulla.
- Päihdehoitoja saisi vankilassa olla enemmän, esimerkiksi keskusteluryhmiä.
- Hyötyy päihdeohjaajan luona käymisestä, on alkanut itsekseen miettiä omaa elämäänsä.
- Ei ole paljoa kokemusta Satakunnan vankilan päihdetyöstä, muuta kuin erityisohjaajan kanssa keskustelu.
- Pitää Satakunnan vankilan päihdetyötä ihan hyvänä.
- Käsittää Satakunnan vankilan päihdetyön perustuvan kuntouttavaan toimintaan.
- Ei ole tarjottu päihdehoitoja, mutta ei tunne kokevansa tarvettakaan, koska viinaa ei tee mieli.
- Satakunnan vankilassa ei muussa päihdehoidossa kuin erityisohjaajan luona. Pitää hoitoa kohtalaisena.
- Pitää puhumista kahden kesken tärkeänä, mutta ei näe parantamisen mahdollisuutta päihdetyöhön Satakunnan vankilassa.
- Pitää Satakunnan vankilan päihdetyöstä ja erityisohjaajan palveluista.
- Ei osaa sanoa onko päihdehoito kehittynyt, koska ei ole aikaisempaa kokemusta.

ALAKATEGORIAT;

- Erityisohjaajan kanssa keskustelemisesta hyötyä
- Tuomion aikana ei ole tarjottu päihdehoitoja
- Päihdehoitoja tulisi olla enemmän
- Satakunnan vankilan päihdetyö hyvää
- Vankila on hyvä paikka päihdeongelman hoidolle
- Ei aikaisempaa kokemusta
- Elämänpyörä-malli kohtuullisen hyvä
- Eri hoitomuotojen esitteitä näkyvillä
- Ei parantamismahdollisuuksia

YLÄKATEGORIA;

TUOMITTUJEN MIELIPITEET SATAKUNNAN VANKILAN PÄIHDETYÖSTÄ

PELKISTETYT;

- Ei usko omalla kohdallaan enää päihteiden kohtuukäyttöön.
- On pidettävä tiukka linja, ettei edes alkoholia tule käyttää.
- Tarkoituksenaan ei ole jatkaa päihteiden käyttöä.
- Ei aio käyttää yhtä suuria määriä huumeita vapautumisen jälkeen, kuin vankilaan joutuaan.
- Arvelee voivansa lopettaa ”kovien aineiden” käytön kokonaan.
- Töitä ja jotakin muuta tekemistä pitäisi saada, että pysyisi päihteettömänä.
- Ei ajattele , että ei koskaan käyttäisi mitään.
- Ei päihteiden käyttöönsä voi vaikuttaa kuin itse.
- Uskoo, että tietää mitä tekee, jos alkaa tehdä mieli päihteitä.
- Ei halua olla päihteiden käyttäjä loppuelämänsä.
- Kokeilee viimeisen kerran, onnistuuko raitistumaan
- Vankilasta pääsy on kriittisin hetki tulevan juomisen suhteen.
- Ei ole miettinyt pitkälle tulevaisuuteen, mutta lähtökohtien pitäisi olla kunnossa.

ALAKATEGORIAT;

- Ei usko käyttävänsä päihteitä
- Saattaa käyttää päihteitä
- Asioiden oltava kunnossa vapautuessa, ettei ala käyttää päihteitä
- Yrittää viimeisen kerran raitistua
- Päihteiden käyttö itsestä kiinni
- Aikoo lopettaa osittain
- Ei halua käyttää päihteitä
- Osaa torjua mielihalun

YLÄKATEGORIA;

TUOMITTUJEN AJATUKSIA PÄIHTEIDEN KÄYTÖSTÄ VAPAUTUMISEN JÄLKEEN

PELKISTETYT;

- On kiinnittynyt yhteen NA –ryhmään, jonne voi aina mennä, kun tuntuu, ettei enää mikään muu auta.
- Vankeuden jälkeiselle ajalle ei ole tarjottu päihdehoitoa. Ei koe olevansa hoidosta kiinnostunut, eikä näe sitä tarpeelliseksi.
- Aikoo jatkaa käyntejä NA –ryhmässä.
- Ei itsekään tiedä mistä päihdehoidosta voisi hyötyä.
- Ei ole ollut kovinkaan kiinnostunut päihdehoidoista.
- Kiinnostusta päihdehoitoon voi olla, mutta vapauduttuaan ei kuitenkaan menisi päihdehoitoon.
- Voisi mennä ryhmähoitoon, mutta ei suostuisi valehtelemaan.
- Lähtee tuomion jälkeen mieluummin suoraan siviiliin kuin päihdehoitoon.
- Ei välittäisi muuttaa asuntolaan.
- Ei halua tulla holhotuksi, eikä pidä määräilystä.
- Myös vapautumisen jälkeen olevia hoitomahdollisuuksia tietää.
- Ei voisi kuvitella itseään ryhmään kertomaan ongelmistaan.
- Päihdehoidoista ei ole ollut puhetta, ei koe tarvitsevänsäkaan.
- Siviilissä voi hakeutua hoitoon, jos tarvitsee.
- Tulevaisuudessa kaikki on mahdollista.
- Tulevaisuudessa turvaverkko tai vastaava, jossa käydä silloin tällöin, kiinnostaa.
- On keskustellut NA- ja AA-ryhmien jatkamisesta erikoisohjaajan kanssa.
- On ajatellut käyvänsä silloin tällöin turvaverkossa.

ALAKATEGORIA;

- Aikoo jatkaa AA- tai NA- ryhmässä
- Ei ole kiinnostunut päihdehoidoista
- Ei koe tarvetta päihdehoitoon
- Tietää hoitomahdollisuuksista
- Voisi mennä avohoitoon
- Voisi mennä yhteisöhoitoon
- Voisi mennä yksilöhoitoon
- Lähtee mieluummin kotiin kuin hoitoon
- Tulevaisuudessa kaikki mahdollista

YLÄKATEGORIA;

TUOMITTUJEN AJATUKSIA VAPAUTUMISEN JÄLKEISISTÄ PÄIHDEHOIDOISTA

PELKISTETYT;

- Vanhoihin, huumeita käyttäviin kavereihin on vaikea olla pitämättä yhteyttä.
- Päihdehoitoon mentyään ei ole pitänyt yhteyttä entisiin käyttäjäkavereihinsa.
- Katkaistuaan välit entisiin kavereihinsa tunsu jäävänsä tyhjän päälle, koska kaveripiiriin ei kuulunut ketään, joka ei olisi käyttänyt huumeita.
- Oli helppo jättää vanhat käyttäjätutut.
- Välillä törmäsi käyttäjiin, mutta he menettivät mielenkiinnon huomattuaan muutoksen.
- Vankilassa elää ilman viinaa, mutta siviilissä kaikki ystävätkin käyttävät.
- Vanhoista kuvioista lähteminen ei tuntunut pahalta, vaikka alussa tuntui, ettei millään ole väliä.
- Juovat kaverit saivat aina ratkeamaan.

ALAKATEGORIAT;

- Käyttäjäkaverit helppo unohtaa
- Käyttäjäkaverit vaikea unohtaa
- Käyttäjäkaverit menettivät kiinnostuksensa
- Jäi tyhjän päälle ilman käyttäjäkavereita
- Käyttäjäkaverit saivat sortumaan
- Kaikki ystävät käyttäjiä

YLÄKATEGORIA;

**TUOMITTUJEN AJATUKSIA YHTEYK-
SISTÄ PÄIHTEITÄ KÄYTTÄVIIN YSTÄ-
VIIN**

PELKISTETYT;

- Läheiset huomanneet päihdeongelman ja puuttuneet siihen, mutta vain itse pystyy vaikuttamaan.
- Siviilissä hyvät tukijoukot, jos pysyy selvänä.
- Pitää raittiin ihmisen tukea merkittävänä tulevaisuudessa
- Naisystävä on hyvä tuki, koska ei juo lainkaan.
- Naisystävän ollessa raskaana oli pidempään selvänä, kunnes juominen jatkui ja ero tuli.
- Ystävinä tavallisia ihmisiä, jotka eivät käytä päihteitä ja joiden seurassa ei kehtaa käyttää.
- Kokee läheisten ymmärtämisen auttaneen paljon.
- Ei usko, että olisi lähtenyt hoitoon ilman läheisten tukea.
- On kiva näyttää läheisille, että voi olla muuta kuin rikollinen ja päihteiden käyttäjä.
- On kertonut läheisilleen päihdeongelmastaan.
- Uskoo ongelmista huolimatta, että rehellisyys on auttanut läheisiä ymmärtämään päihdeongelmaa.
- Läheinen käynyt omaisryhmässä auttaakseen ja ymmärtääkseen.
- Omaiset ovat yrittäneet auttaa ja tukea sen minkä voivat, mikä on kuitenkin aika vähäistä.
- Huumeita käyttäessä ei kuunnellut mitä muut sanoivat, oli sanojansa kuka tahansa.
- Oman tukiverkkonsa siviilissä kokee hyväksi, koska avovaimo ja ystävät ovat raittiita ja koska on sukulaisia joihin voi tukeutua.
- Läheiset ovat kärsineet päihdeongelman takia.
- Päihdeongelma vahingoittaa kaikkia läheisiä.
- Kaikki sukulaiset ja tuttavat tietävät huumeiden käytöstä.
- Läheiset ovat yrittäneet auttaa, mutta eivät ole siinä onnistuneet.

ALAKATEGORIAT;

- Läheinen käynyt tukiryhmässä
- Läheiset yrittäneet auttaa
- Raitis läheinen hyvä tuki
- Läheiset tietävät päihdeongelmasta
- Päihdeongelma vahingoittaa läheisiä
- Läheisten tuen avulla mennyt hoitoon
- Läheisten ymmärtämys auttanut
- Raskaus piti raittiina hetkellisesti
- Oma rehellisyys auttanut läheisiä ymmärtämään
- Läheisten tuen hyöty vähäistä
- Halu näyttää läheisille onnistumisia
- Läheisen sanomisella ei vaikutusta

YLÄKATEGORIA;

LÄHEISTEN VAIKUTUKSET PÄIHDE-ONGELMAAN

PELKISTETYT;

- Päihteen vankila tarkoittaa hänelle päihteen.
- Yllättyi kuinka paljon päihkeitä käytetään vankilassa.
- Satakunnan vankilassa ei juurikaan päihkeitä, vaikka hankkiminen olisi helppoa.
- Vankilassa esiintyy lähinnä piristeitä, huumaustarkoituksessa ei esiinny.
- Päihteen avotolassa eivät ole vaikuttaneet.
- Kukin ottaa oman riskinsä.
- Päihteen näkyvät vankilassa, kaikkea on tarjottu.
- Ei näe ristiriitaa päihteen talon päihdetilanteessa, sillä kaikkialla on päihkeitä.
- Ei usko, että maailmasta löytyy enää paikkaa, josta päihkeitä ei saisi.
- Vankeuden aikana on tarjottu subuteksia.
- On kysytty yleisesti päihkeitä vankeuden aikana.
- Päihteen luovat vankilassa levottoman ilmapiirin.
- Vankilassa on päihkeitä tarjolla niitä haluaville.
- Päihteen käyttö näkyy vankilan yleisessä ilmapiirissä ja vankien käyttäytymisessä.
- On olemassa ristiriita siinä, että avovankila on päihteen, mutta päihkeitä silti esiintyy. Arvelee, että täysin päihteen paikkaa ei pysty kukaan luomaan.
- Päihkeitä kulkeutuu päihteeniinkin paikkoihin jonkun tuomana tai jotain muuta kautta.
- Huumeita ei riitä vankilassa niin paljoa, että voisi käyttää koko aikaa.
- Moni haluaa vankilassa olla selvin päin ja jatkaa siviilissä.
- On epätoivoista ja surullista, että ihmiset ovat päästäneet päihteen yhteisönsä, eivätkä saa niitä hävitettyä.
- Vankilassa on nuoria ihmisiä, joista näkee, että päihteen käyttö on vielä jatkumassa. On surullista, ettei siihen pystytä vaikuttamaan.

ALAKATEGORIAT;

- Päihkeitä tarjolla vankilassa
- Vankilassa ei juurikaan päihkeitä
- Päihteen kulkeutuvat kaikkialle
- Päihteen näkyvät ilmapiirissä ja käytöksessä
- Näkee ristiriidan päihteen avotalon ja päihteen esiintymisen välillä
- Ei näe ristiriitaa päihteen avotalon ja päihteen esiintymisen välillä
- Ei käytä, vaikka olisi tarjolla
- Päihteen näkyminen vankilassa surullista
- Jatkuva käyttö mahdotonta

YLÄKATEGORIA;

PÄIHTEET VANKILASSA

PELKISTETYT;

- Ajattelutapa päihteistä on muuttunut negatiiviseen suuntaan: niistä ei mitään hyvää seuraa.
- Tämä tuomio ei ole muuttanut ajatuksia päihteistä, mutta on vahvistanut käynnissä olevaa toipumista.
- On vapauduttuaan hieman viisaampi.
- Tuomio vaikuttaa päihteiden käyttöön, sillä ajatukset ovat erilaisia selvin päin ja sekaisin ollessa.
- Ei tiedä onko tällä tuomiolla vaikutusta päihteiden käyttöön.
- Kokee tuomion kevyeksi, jos se saattaa selvään elämään.
- Ei koe tämän tuomion vaikuttaneen mielipiteisiinsä päihteistä.

PELKISTETYT;

- Kokee päihdehoitojen auttaneen ymmärtämään itseään.
- Oppi hoidoissa, että on muukin tarkoitus kuin olla vankilassa.
- Hoitoon haluavat joutuvat odottamaan liian kauan.
- Vankiloissa tarvitaan lisää päihdetyötä
- Hoitoihin pyrkii vankeja, jotka haluavat vain hyötyä niistä, heidät pitäisi karsia pois ja oikeasti halukkaat saada tilalle.
- Vankilat tekevät päihdehoitoon pääsevien suhteen paljon väärä valintoja, vain harva pysyy selvänä.
- Jollakin tavalla päihteistä irtautumisprosessi pitää käydä läpi. Vankilassa siihen olisi turvallinen ympäristö.
- Vankien kanssa tulisi käydä läpi ja yrittää ratkaista ne ongelmat, joiden takia vankilaan on jouduttu. Jos näin ei tehdä, jossakin vaiheessa henkilö todennäköisesti palaa vankilaan.
- Nyt olisi hyvä aika hakeutua päihdehoitoon, jos aikoo vielä elää parempaa elämää.
- Päihdehoitoa saisi Suomessa olla enemmänkin. Hoitoon haluavat joutuvat joihinkin hoitoihin odottamaan jopa kuukausia, eivätkä he jaksaa odottaa niin kauan, jolloin hoitoon meneminen jää.

ALAKATEGORIAT;

- Tuomiolla vaikutusta ajatuksiin päihteistä
- Tuomiolla ei vaikutusta ajatuksiin päihteistä
- Ei tiedä onko tuomio muuttanut ajatuksia
- Kokee viisastuneensa

YLÄKATEGORIA;

**TUOMION VAIKUTUS AJATUKSIIN
PÄIHTEISTÄ**

ALAKATEGORIAT;

- Tarvitaan lisää päihdetyötä
- Kokee päihdehoitojen muuttaneen elämää
- Odottaa päihdehoidon muuttavan elämää
- Päihdehoitoihin vain oikeasti niitä tarvitsevat
- Vankila hyvä paikka vieroittautua päihteistä
- Hoitoon joutuu jonottamaan

YLÄKATEGORIA;

**YLEISIÄ MIELIPITEITÄ PÄIHDETYÖS-
TÄ**